

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controversia Vnica De Veritate primæ Conclusionis. An scilicet hominis
peccato non existente, Deus Incarnatus fuisse?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

ius terminos & sensum explicat Suar. Sed eius intelligentia colligitur ex responsione S. D. ad primum argumentum, ex qua diluitur etiam obiectio cuiusdam expositoris aduersus hanc minorrem, qui sua solutione satis faret priori sententiae in textu relatæ.

CONTROVERSIA VNICA DE VERITATE
primæ Conclusionis.

An scilicet hominis peccato non existente, Deus Incarnatus fuisset?

Status con-
troversie &
opiniones
Dotorum.

TRIEVS modis potest hæc Quæstio propo-ni. Primus est. *An peccato primi parentis non existere, potuisse Deus carnem assumere & de hoc sensu nulla profus est apud Theologos dubitatio; certum est enim apud omnes, potuisse Deum nullo existente peccato carnem assumere, vt etiā affirmat S. D. secunda sua Concl. quia diuina potentia nō limitatur ad hoc, vt incarnatione sit in remedium peccati. Secundus modus est: *An si Adam non peccasset, futura nihilominus esset Incarnatione Verbi ex vi eiusdem omnino voluntatis sue decreti, quod habuit Deus præuisco peccato Adest futuro? Tertius modus est: An peccato primi hominis non existente, siue nunquam futuro, Deus circa Incarnationem decretū habuisset ab æterno diversum ab eo, quod habuit ab æterno, præuisco peccato? Et in utroq; sensu, præcipue tamen in secundo proponitur & examinatur à viris doctissimis hæc Controversia: cuius intentio est finem seu rationem Dominice Incarnationis inquirere. Nam si finis seu ratio propria Incarnationis fuit redemptio humani generis à peccato, recte sequitur hæc ratione seu fine remoto, non fuisse futuram diuini verbi Incarnationem ex vi decreti, quod ab æterno fuit in Deo præuisco peccato: Si vero Deus ab æterno in eodem omnino decreto, formando rationem etiam aliam, vt per se sufficientem & totalem sibi proposuisset Incarnationis, puta perfectionem summam totius vniuersi, certum est, non existente peccato seu remoto fine & ratione illa, quæ est redemptio hominis à peccato, futuram tunc fuisse Diuini Verbi Incarnationem virtute eiusdem decreti ob aliam in eo comprehesam rationem per se sufficientem, nimirum vniuersi perfectionem. Quia dubitatione soluta, statim alia consurgit, videlicet dato propriam Incarnationis rationem fuisse redemptionem à peccato, nec Deum aliam per se sufficientem rationem sibi proposuisse, *An si Adam non peccasset, siue peccatum non fuisset, Deus alio voluntatis suo decreto Verbi Incarnationem ab æterno præordinasset, & in tempore compleuisset?***

1. Semita. PRIMA sententia est Scotti in 3. d. 7. q. 3. & d. 19. q. vñica: quia explicat & tuetur Rada in sua tercia parte Controv. 5. a. 3. Vbi præmisitis quinque fundamenta, quatuor statut Conclusions. Prima concl. est. Voluntas Dei, quia voluit Incarnationem Verbi, præcessit præscientiam peccati Originalis ac permissionem eius. Secunda concl. Deus non prius voluit Christum venire passibilem & mortalem, quia voluerit permettere peccatum, illudque viderit scientia visionis absolta. Tertia concl. Christus Dominus non fuit prædestinatus, vt redemptor hominum ante permissionem ac propriam & absolutam præuisionem peccati, sed post. Ultima eius concl. est. Ex illa prima electione ac prædestinatione, qua ante peccati præuisionem Christus electus est

A ac præordinatus, venisset in Mundum nullo existente peccato. Eadem opinionem tenuerunt ante Scotum Alber. M. in 3. d. 20. a. 4. & Alex. Al. in sua 3. p. q. 2. memb. 13. Ex posterioribus vero Theologis plures pro hac sententia recentent Suar. disp. 5. & Valq. disp. 10. c. 2. Quorum tamen in ea declaranda dissensionem nota Suar. in allegata disp. 5. 2. vbi tres resert dicendi modos; quibus ipse quartum secundum propriam opinionem in progressu dictæ disputationis adiungit: quem nunc in eius explicanda sententia regeremus. Fundamentum huius opinionis præcipuum illud est, quod in allegata Controversia primo loco Rada constituit dicens, Scotum in multis sue doctrinæ locis signa multa in cognitione & voluntione diuina posuisse: sed illa signa, si naturæ fint, non posuisse inter actus intelligendi diuini intellectus vel inter actus volendi; sed inter intellectum & voluntatem diuinam & actus eorum. Deinde constituisse etiam signorum ordinem in cognitione diuina in ordine ad obiectum primarium & secundarium; sed hunc ordinem potius esse obiectorum inter se & ad cognitionem diuinam, quam ipsius cognitionis, quæ vñica est & simplicissima. Ex eo enim (inquit) quod secundum ordinem naturæ debitum prius intelligitur diuina essentia in se, quam creatura, dicimus Deum per prius, saltem secundum rationem, intelligere diuinam essentiam quam Creaturas: quia illa prius obijicitur diuino intellectui, quā ista. Docet etiam Scotus signorum prioritatem sumendam esse ex maiori approximatione ad ultimum finem propter maiorem dignitatem obiectorum; ita vt obiectum illud sit prius, cognitionem aut volitum, quod ob suā maiorem perfectionem magis accedit ad illum.

2. Semita. SECUNDUM sententia huic valde proxima est Suar. disp. 5. vñdecim ab eo dictis explicata. Primum est. Deus primaria intentione & prima voluntate, quia voluit se creaturis communicare, voluit mysterium Incarnationis & Christum Dominum Deum simul & hominem, vt esset caput & finis omnium diuinorum operum sub ipso Deo. Secundum est. Si inter se conferamus voluntatem Incarnationis & voluntatem præmittendi peccatum, simpliciter & in genere causæ finalis, fuit prior voluntas Incarnationis. Tertium est: Si loquamur propriè de præscientia futurorum, quæ est per scientiam visionis, qua videtur futura tanquam præsentia æternitati, voluntas Incarnationis antecessit præscientiam originalis peccati: si autem loquamur de scientia illa quasi conditionata, hæc præcessit voluntatem Incarnationis, & in hac scientia prius ratione, quam intelligamus Deum præciuisse peccatum futurum, intelligimus præciuisse prius illud se permisum, & rationes omnes propter quas illud erat permisum, & consequenter præciuisse prius se volitum Incarnationem per modum finis, ad quem erant cuncta referenda. Quartum est. Deus non prius voluit Christum venire passibile & mortalem, quia voluerit permettere peccatum, illudque; propria & absolute scientia visionis præuiderit. Quintum est: Ante permissionem ac propriam & absolute præuisionem peccati Christus non fuit prædestinatus, vt redemptor hominum, sed solum post peccatum permisum & præuisum. Sextum est Prima ratio, quæ diuinam voluntatem inclinavit ad volendum Incarnationem; fuit excellentia ipsius mysterij, & alia bona, quæ ipsum per se consequuntur absq; ne-

cessitate vel remedio peccati. *Séptimum* est Prima ratio, propter quam Deus voluit Christi passionem & mortem seu Incarnationem in carne passibili, sicut nostra redemptio seu remedium peccati. *Octavum:* Deus non solum modum Incarnationis in carne passibili, sed absolute & simpliciter ipsam Incarnationem, prout facta est, voluit propter nostram redemptionem & in remedium peccati. *Nonum.* Etiam si homo cum talibus auxilijs & tali tentatione sua libertati permisus non esset peccaturus, nihilominus propositum Dei de Incarnatione facienda confitente posset, & habere suum effectum. *Décimum.* Supposita præscientia conditionali, quam Deus habuit de lapsu hominis futuro, si illum permetteret, verisimile est non potuisse habere Deum illud decretum Incarnationis, prout nunc illud habuit, quin consequenter haberet voluntatem permittendi peccatum, ut illa via exequeretur mysterium perfectissimo quodammodo sua intentioni accommodato, ad offendendum, scilicet sua attributa præsertim verò sapientiam, bonitatem, iustitiam & misericordiam. *Vitium dictum* est. Si supponamus, cessante peccato, Deus non suisse incarnandum ex vi præsentis decreti, coniectari licet non habuisse tunc Deum aliam voluntatem, seu decretum de hoc mysterio faciendo, quicquid tamen dicatur, nihil refert, quia facta illa suppositione res est omnino incerta.

Tertia sententia.

S. Th. dixer
tendit dixer
sis explicat
ta.

TERTIA sententia est S. Th. quam hic existens modis explicat sua prima concl. dicens. Conuenientius affirmari Incarnationis opus ordinatum esse à Deo in remedium cōtra peccatum, adeo ut peccato non existente Incarnatio non fuisset. Quāuis enim S. D. primam opinionem probabilem existimauerit, ut patet in 3. d. 1. a. 3. & de Verit. q. 29. a. 4. ad 3. & super prima Epist. ad Tim. cap. 1. lett. 4. in hanc tamen postremam sententiam magis inclinat, & præsertim in hoc articulo, & in allegata lett. 4. nam in tertio sent. neutram alteri preferit & vtriusque partis argumenta dissolut. Sententiam hanc D. Th. sequuntur omnes eius discipuli, Capr. in 3. d. 1. q. vñca, a. 1. concl. 7. & in resp. ad 1. 2. & 3. Scoti, Caet. Med. & Aluar. super hoc art. Ferrar. in 4. cont. gent. c. 55. Asturic. in sua relectione de Christi gratia, q. 6. Quos alij sequuntur extranei, ac præsertim Valentia pūcto 7. Vafq. disp. 10. c. 4. Hierony. de la Rua in sua octava Contro. schol. Mol. & Zumel. l. p. q. 23. a. 4. Alber. Coroll. 1. ex 6. principio, q. 1. & Pefan. disp. 1. Pro eadem sententia referunt hic Suar. Vafq. & alij multos ex antiquioribus Theologis, quos hic non est necesse recensere.

Verum in explicanda hac opinione, & eius fundamentis non conueniunt expositores S. Thomae, adeo ut sex, tacitis in maiori parte authorum nominibus, ab Albertino referantur explicandi modi, quibus confutatis ille septimum adjungit, ut proprium & omnium optimum. Sed præter hos omnes est etiam explicatio Asturicæ, de qua dicimus inferius, & aliæ plures, ex quibus quædam certos, quædam autem incertos habent authores. Nos hic eos tantum dicendi modos referemus quos apud ipsos legimus authores.

Primus igitur est Capreoli, qui dicit quatuor. **Primum** est secundum ordinem ex parte intellectus ratiocinantis intelligimus primò Deum voluisse gloriam suam & bonitatem suam manifestari generaliter in productione Vniuersi: se-

A cundò in illo Vniuerso voluisse aliquas esse creaturas intellectuales & rationales beatas: tertio præuidisse casum aliquarum creaturarum rationalium quas prædestinauerat: quartò decreuisse lapsas reparare per Incarnationem filij sui: quintò voluisse animam Christi esse priorem ceteris in gratia & gloria, & omnes alias & beatitudinem & gratiam & redemptionem earum ordinari in gloriam animæ Christi. **Secundum** est Prædestinatio ceterorum electorum prior est prædestinatione animæ Christi secundum rationem intelligendi, sed prædestinatio animæ Christi prior est prædestinatio ne aliorū secundū viâ perfectionis, & causalitatis executæ effectus temporalis, vt prima prioritas sit quasi prioritas intentionis, secunda vero sit quasi prioritas executionis. **Tertium.** Prædestinatio Christi potest dici finis nostræ prædestinationis ex parte effectus temporalis, quia scilicet salus nostra in Christi gloriam redundant, & etiam quia nos gratia & gloria Christi participationem & similitudinem desideramus: E contra vero nostra prædestinatio finis est prædestinationis Christi quo ad terminum temporalem, quia Deus prædestinavit opus Incarnationis Christi in remedium humani peccati, sicut sanitas dicitur finis medicinae.

Secundus dicendi modus est Asturic. in allegata q. fol. 683. qui septem propositionibus comprehenditur. **Prima** est. Postquam Deus speculatrice cognitione nouit tres modos, quibus se poterat creaturis communicare, scilicet secundum rationem naturæ gratia & propriæ substantiaue sue personalitatis, suamque manifestare bonitatem & gloriam, continuo in primo practicæ rationis signo efficaci decreto absoluatæ voluntate, tres illos communicationis modos acceptauit, decreuitque seipsum triplici illo possibili modo communicare: in quo decreto nullam prioritatem formaliter intelligimus inter tres illos communicationis modos, sed per modum vnius integræ & totalis communicationis voluit Deus tribus illis modis suam communicare bonitatem, suasque perfectiones manifestare, nulla facta comparatione & relatione vnius ordinis ad alium secundum habitudinem medijs ad finem, eo quod tres dicti modi communicationis sint inter se independentes, & quilibet eorum per se sit appetibilis absque alterius audiutorio & consortio. **Secunda propositione.** Quamvis in illo signo nulla reperiatur expressa, & formalis comparatio medijs ad finem, fuit tamen ibi virtualis & implicita; quia Deus implicitè voluit ut tam ordo naturæ, quam ordo gratia ipsi hypostaticæ vñioni deseruissent ad excellentem sue bonitatis & gratiae manifestacionem efficiendam in qua etiam voluntate contingebatur implicitè voluntas permittendi defectus & peccata circa vtrunque ordinem naturæ & gratia, & in vtrraq. natura intellectuali & rationali, quorū occasione De exzellētiori modo amplissimos gratiae sue thesauros disfunderet. Vbi citra dubium implicabatur ipsa originalis peccati in natura humana permisso, ita ut iam simultas eset consequentia ex vi illius primi decreti inter hypostaticæ vñionē & originalis peccati remedii: quæ tamen simultas & consequentia non fuit in illo primo decreto nisi virtualiter inuoluta. **Tertia Prop.** In illo primo decreto non fuit in particulari definitum, quæ nā ex tribus Sanctæ Trinitatis personis assumptiona eslet creatam naturam, sed duntaxat, quod Deus se ipsum comunicaret in yna persona vel in alia aut v-

ro in

ro in tribus: item neque in individuo, neque in specie determinata fuit natura creata, in qua Deus erat seipsum communicatus; sed in illo decreto tantum fuit dispositum, quod Deus sibi vniuersitatem tali unioni congruam, qualis est natura angelica & humana, non vero præordinatum fuit, quod esset haec in individuo, aut quod esset humana vel Angelica, sed hoc totum disponendum referuabatur in alio posteriori signo. *Quarta proposicio:* Post primum illud uniuersale decretum incepit Deus ab infimo ordine, qui erat aliorum fundamentum, decrevitque totum ordinem creaturarum constituere secundum primariam saltem uniuersi constitutionem, quæ præcipue constat partibus, in quibus primum locum tenent intellectuales & rationales creature; quo peracto ordine naturali ad gratia ordinem transiit; & tunc decrevit singulis Angelis propria gratia supernaturalis conferre dona, iuxta proportionem naturalis perfectionis Angeli cuiusque: naturam etiam humanam clarissimis gratiae donis exornare statuit in uno totius naturæ capite primo parente Adamo; sed iam tunc in huius gratia ordinis dispositione, & in hominè & in Angelo defectum reperit, ut dicitur Iob quarto: *Dice quiservunt ei, &c. & ob id cessauit tractare de ordine nature & gratia, & iam ad tertium & summum communicationis modum diuina peruenit sapientia; cœpitque Deus de sui virtutis & naturæ & gratia operis reparatio cogitare; decrevitque Deus hunc ultimum & maximum communicationis gradum duobus inferioris communicationis gradibus accommodare, ad reparandum videlicet malum illud, quod primi hominis peccatum ex Angelorum culpa occasionatum, per se primò in ordine gratia, & secundariò in ordine naturæ intulerat, elegitque naturam humanam assumendam, quæ funditus erat per peccatum eversa: & quoniam, ut peccauit homo, quæ plurimæ Deo se congruentiae obtulerunt, ut vngenitus Dei filius præ ceteris diuinis personis humanam carnem assumeret: idem in hoc postremo signo prædestinatus est Christus, non solum ut esset homo sed ut esset hominum redemptor & ægrotantis naturæ humanae Medicus perissimus. *Quinta Proposito:* Si decretum illud quod in diuino intellectu primum esse diximus attendamus: Deus quidem veniret in mundum, si homo non peccasset propter causam iam expositam, non tamen veniret propter remedium peccati, si summo cum rigore dictionem propter sumam; quia peccati remedium, medijs quicquidem rationem haberet ad perfectam manifestationem diuinæ gratia; non vero finis rationem indueret, cum nullatenus fuerit praeventum, sed duntaxat implicitum & inuolutum in illa prima diuinæ voluntatis intentione, ut medium in perfectam intenti finis aseccutionem necessarium. *Sexta proposicio:* Ex vi solius primi decreti infallibiliter quidem Deus veniret in mundum; non vero esset infallibilis filij Dei aduentus. *Vulga Proposito:* Non solum est concedendum, quod filius Dei non assumeret humanitatem, nisi originis extaret peccatum, verum absolute & omni cum sermonis rigore, concedi debet, filium Dei in mundum venisse propter remedium peccati, & ex amore quo Deus humaanum dilexit genus.*

Tertius dicendi modus est Vafq. qui in r. p. disput. 82. c. 6. dicit quatuor. Primum est comparando formam ad subiectum, in quo recipitur, & quod

A ordinatur ad illam, neutrum attingitur per actum Dei prius altero: quia utrumque attingitur eodem actu, exempli gratia, Deus non prius intendit gloriam Petri quam Petrum, nec est contra; sed eodem actu vult utrum, gloriam ut concupiscit, & Deus nunquam voluit Petrum nisi propter gloriam, ac proinde nunquam voluit Petrum ante volitionem gloriae: quia Petrus non tam habet rationem medijs respectu gloriae, quam rationem finis, cui concupiscitur gloria, ut finis quo. *secundum est.* Deus non vult efficaciter finem, ad quem ordinantur merita ante prævisionem & volitionem meritorum; quoniam id, quod datur propter merita, non datur absolute sine respectu ad illa; igitur, cum in tempore datur ex meritis, sicut ab æterno voluntas dandi ex meritis præuisis & volitis; alioquin non daretur ex talis voluntatis. *Tertium est:* effectus liber ad quem, ut ad finem ordinatur causa, non prius efficaciter est intentus à Deo, sed ineffaciter exempli gratia, vocat Deus Petrum ut consentiat & iustificetur: consensus & iustificatio Petri est prius voluta à Deo voluntate antecedenti & ineffaci, quam voluntate efficaci, alias Petrus semper consentiret. *Quartum est:* effectus causæ materialis prius est efficaciter volitus à Deo quam ipsa causa: nam prius vult Deus frumentum quam pluviā; quoniam hanc vult ut illius causam naturalem. Hic autem *dispositio. cap. 6.* postquam distinxit finem in finem cuius gratia, & in finem cui, & rursus finem cuius gratia in finem qui & in finem quo, qui duo simul accepti constituant (inquit) unum integrum finem cuius gratia, duo dicit. *Primum est:* ordo in diuina prædestinatione sic constituendus est iuxta sententiam D. S. Ut prius decreuerit Deus creare hominem sanctum & rectum, ut si vellet meritis suis consequeretur gloriam, deinde permiserit ipsum labi in peccatum, præuiso vero peccato permaneserit Deus in voluntate simplici circa salutem hominum: ad hunc autem finem elegerit optimum medium, ut scilicet homini salutem afferret præmissa satisfactione cōdigna: cumque eam prestare non posset purus homo, quartò decrevit Deus mittere filium suum in carne mortali, qui meritis suis salutem nobis & gratiam impetraret; idem autem (inquit) non concedimus Deo in tertio instanti voluntatem efficacem circa salutem hominum; quia id quod conferendum est ex meritis, nunquam præfinitur efficaciter conferendum, nisi præuisis meritis. *Secundum est:* Iuxta hunc ordinem, finis cuius gratia Incarnationis Dei fuit redemptio & salus nostra, non est contra: finis autem cui fuit homo lapsus, non Christus aut Verbum: Et quia voluit Deus, ut etiam ipse Christus ex redemptione nostra & meritis suis consequeretur exaltationem nominis & laudem seu gloriam; idem rursus finis nostræ iustificationis, dum actu iustificamur, vel gratiam recipimus, est gloria Christi; non dixi (inquit) incarnationem sed gloriam: quia cum Incarnatione fuerit facta propter redemtionem ut finem, non potest recte Incarnationis finis redemtionis constitui, sed gloria Christi, & hoc modo (inquit) etiam ipse Christus, cui gloria deferatur ex nostra iustificatione, dicitur finis cui: quia gloria inde proueniens est bona ipsi Christo. Addit autem gloriam Christi non fuisse finem motuum redemptionis nostra, sicut fuit gloria Dei: quia sic non potuisset incarnationis fieri propter nostram redemtionem, sed fuisse

finem impulsuum; quia gloria sicut à Deo præparata, & proposita Christo Domino in præmium meritorum, quibus meruit nobis iustificationem.

Quartus dicendi modus est Albertini loco supra notato puncto 4. pag. 326. Vbi præmissa distinctione causa finalis in eam, quæ non dependet physice, vel moraliter à medio particulari, & in eam quæ altero dæorum modorum dependens est à medio particulari: dicit tria. **Primum** est Deus voluit exaltationem Christi tanquam finem secundo modo, scilicet non solitariè sed dependenter à remedio peccati, tanquam à medio, quod ex suppositione est à Deo volitum, ut unicum medium ad illum finem ex simplici complacientia, quam habet Deus circa medium, quod est remedium peccati. **Secundum** est: Exaltatio Christi est prior natura in genere causa finalis, quam sit remedium peccati: remedium vero peccati est prius in genere causæ mouentis; Incarnatio vero potest dici prior in genere cause materialis; quia non poterat esse exaltatio Christi sine incarnatione; at vero remedium peccati cōparatum ad incarnationem est prius natura in genere causæ finalis, quam sit ipsa Incarnationis; quia est prius volitum: creatio autem Adami, & vniuersi presupponitur Incarnationi Christi in genere causæ materialis: potuit ergo Deus velle decreto absoluto & infallibili in priori signo naturæ exaltationem Christi, & in secundo remedium peccati, & in tertio Incarnationem tanquam medium ad remedium peccati, & in quarto creationem vniuersi, & gratiam ipsius Adami. **Tertium** est: Exaltatio Christi fuit per se simpliciter & magis appetibilis à Deo, quam remedium peccati; quia habet rationem finis, & bonitas ipsius redundant aliquo modo in ipsum remedium peccati, non tamen fuit per se solitariè appetibilis.

Quintus dicendi modus est Valentiae puncto septimo, qui duo dicit. **Primum** est: Christus ut author siue causa omnis gratiæ, tam Angelorum quam hominum prius fuit prædestinatus, quam præscrietur peccatum vñum; præscientia vero peccati fuit prior quam prædestinatione Christi, quatenus peccatum est quædam dispositio sive quoddam præsuppositum ad aduentum Christi, tamquam morbus videlicet qui præsupponitur ad medicinam & ad aduentum Medici; vt enim (inquit) res ipse diuersa ratione sunt sibi inuicem priores & posteriores, ita etiam actus diuini, vt ad illas tanquam ad obiecta referuntur, priores & posteriores sunt sibi inuicem secundum intelligentiam nostram; quod autem est prius altero non omnibus modis sed vno quodam, & alio posterius eodem, id minimè potest esse sine altero; & ideo si non fuissent futura peccata, neque Christus venisset. **Secundum** est: In proposito idem est ordo intentionis & executionis; quocirca cum in executione non nisi propter peccatum Incarnatio sit facta, confitendum est illam in intentione quoque diuina fuisse posteriorem, neque fuisse per vñum actum à Deo præordinata absoluē, & independenter à peccato.

Sextus modus dicendi est Molinæ 1. p. q. 23. art. 4. diff. 1. memb. 7. Vbi reiecta sententia Scoti & interpretatione Caietani super hoc art. dicit secundum D. Thomam, Deum antè prædestinationem Christi & Sanctorum per scientiam medianam inter liberam & merè naturalem, quæ est scientia conditionata, cognouisse futura omnia contingentia, etiam ea quæ originem erant habitura ex ordine prædestinationis & gratiæ at-

A que vñionis hypostaticæ, non tamen cognouisse quid futurum esset absolute. Deinde unico simplicissimo actu suæ voluntatis ita elegisse simul totum eum ordinem, qui specialis naturæ & gratiæ & vñionis hypostatica ordines complectitur, & à constitutione mundi usque ad finem seculi futurus est, vt in eo admirabiliter sapientia naturæ, gratiæ atque vñionis hypostatica ordines inter se miro quodam modo intexeret, eorumque nonnullos effectus in se mutuo ordinaret: atque ita propter plenissimam deliberationem cognitionem, qua futura omnia præuidebat, meditandus est elegisse simul totum ordinem illum partesque illius intexuisse, vt ex prævisione lapsus generis humani tanquam ex conditione sine qua non ita fieret, ortum haberet vt (quod ad homines attinet) diuersum ordinem gratiæ ex vñione hypostatica & Christo resultantem loco eius ordinis gratia, qui si Adam non peccasset fuisset futurus, instituerit, & cum reliquis ordinibus complicauerit.

Septimus dicendi modus est Zumelli super hoc art. 4. diff. 4. Qui postquam Caietani sententiam impugnauit, hunc statuit ordinem in cognitione diuina & prædestinatione. **Primo** (inquit) Deus cognovit & dilexit seipsum absolute cognoscendo per scientiam simplicis intelligentiæ infinitas creaturas possibiles; & infinitos modos quibus potuit seipso communicare. **Secundo** voluit efficaciter, atque adeò per scientiam prædicam approbationis cognovit & decreuit fore istud vniuersum cum omnibus speciebus rerum, tam spiritualium quam corporalium cum illa dispositione & perfectione, tam naturali, quam supernaturali, quæ conditum est vniuersum à principio, quando tam Angelus quam homo creatus est in gratia: **tertio** signo rationis vidit Deus peccatum Angeli & hominis, ac per consequens vidit immutatum ordinem illum, quem à principio constituerat, & vniuersam naturam humanam infectam in peccato originali, & obnoxiam multis alijs peccatis quæ debebat incurtere ex suppositione illius primi peccati, nisi Deus prouideret de remedio: **Vnde** in quarto signo rationis decreuit Deus mittere filium suum, vt redimeret nos à peccatis: & in hac prædefinitione suæ voluntatis diuina cognovit Christum futurum: rursus in quinto signo prædestinavit quosdam homines ad gloriam efficaciter consequendam propter Christum, tanquam propter causam finalem.

Octauis dicendi modus est Hieronymi della Rua, qui in sua 8. Controversia scholastica tria dicit. **Primum** est: secundum ordinem executionis seu in genere causæ efficientis primò Deus creauit cœlum & terram & reliqua corpora simplicia, herbam, arbores & animalia, & tandem hominem in gratia & iustitia originali. **Secundum** permisit hominem peccare. **Tertiò** decreuit ab ēterno mittere filium in Redemptorem, vt ex toto rigore iustitiae Deo pro peccato satisfaceret. Ultimò ex hoc, quod diuini Verbi incarnatione Deus se creature summo modo communicauit, magis manifestata est diuina bonitas, & sapientia. **Secundum** est: secundum ordinem intentionis, qui contrarius est ordini executionis, primò voluit Deus suæ bonitatis manifestationem, vt finem: deinde propter ipsam voluit diuini Verbi Incarnationem. **Tertiò** voluit creaturas alias intellectuales per Christi merita conformes fieri imaginis filii sui, certumque earum numerum in ēternum secum regnare constituit virtutibus, auxilijs, multisque supernaturalibus gratijs & do-

& donis tributis: Deinde quartò permittere voluit, vt homines in primis illis duobus hominibus contenti, & in iustitia originali creati demoni suggestione ruerent & in peccatum laberentur. Item quinto animantia omnia cum reliquis simplicibus corporibus creare cōstituit; ex quibus omnibus vniuersum hoc integrum & ornatum resultare voluit. *Tertium est*: licet praedestinationis Christi & eius incarnationis prius sit à Deo volita, quam praedestinationis & iustificatio cuiuscunq̄ creature intellectualis; & prius etiam quā permisso peccati: tamen non est volita siue ordine ad omnia illa.

Caiet. *Vltimū dicendi modus* est Caietani super hoc articulo, quem simul cum praecedenti ut omnium optimum explicandum ac defendendum elegimus.

Resolutio. *Premissis* 4 carbo's cū veritatis propounderet. *D*e PROPOSITA difficultate multa diximus in p. qu. 23. art. 1. controu. 2. quorum quādam hic supponenda sunt; quādam verò latius explicanda: Ut autem distinctè exēque ac ordinatè procedamus.

PRAEMITTENDA PRIMO quādam sunt ut fide certa, & quādam alia definita Controversia maximè necessaria; ut deinceps singula questionis puncta diligenter examinemus, ac prioritatem tandem sententiam nostram in hac vasta diff. & modis difficultaque Controversia propositis concluſionibus proferamus. *Supponit* igitur hęc Controu. *primo* ut fidei dogma certissimum Dei filium ad reparandam naturam humanam peccato collapsam, & hominem à seruitute peccati redimendum, ac pro eius offensis in Deum commis̄is Deo ad qualitatem iustitiae satisfacendum, nostram sibi naturam in unitate personæ copulasse; quod diuinæ Scripturæ de Salvatoris aduentu loquentes ubique telantur. *Luca 19.* *Venit enim filius hominis querere, & saluum facere* quod perierat. *Iohannis 3.* *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis, qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam eternam.*

ad Gal. 4. *Misit Deus filium suum factum ex matre, factum sub lege, ut eos, quib⁹ sub lege erant redimeret.* Et primè ad Timoth. primo. *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere.* Et idem alibi sapè diuinæ litteræ, tam in veteri quam in novo testamento significant. *Secundū* supponit hęc quæstio, ut fide certum Christianum Dominum nobis à Deo datum suisse, non solum in redemptorem cui fidamus, sed etiam doctorem quem audiamus, & legislatorem cui obediamus, & in exemplar cui conformemur, ut sancta Trident. Synodus definitiū *Jeff. b. cap. 21.* Et Deus ipse *Matth. 17. Luc. 9.* & secunda Petri primo, dicens: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite.* & *Iohann. 18. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni, ut testimonium perhibeam veritati.* & cap. 13. *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita, & vos faciatis.* & ad Tit. secundo, *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & secularia desideria sobrie, & iuste, & pie vivamus in hoc seculo, &c.*

Tertiū supponendum est, per Incarnationis misterium, non humaham tantum naturam, quam ad sua personæ Deus unitatem assumptam, sed totum etiam vniuersum perfectionis ac bonitatis maximum, & inexcogitabile complementum accepisse Deo seipsum in hoc mysterio summum modo possibili communicante, ut in art. 1. eruditè notauit Caiet. ac proinde.

Quartū supponendum est, misterium hoc factum

etiam à Deo suisse ad præcipias Dei perfectiones, scilicet honestatem, potentiam, iustitiam & misericordiam nobis manifestandam, & ad Dei gloriam in hominum, & Angelorum mentibus amplificandam, ut in articulo primo, & secundo docuit S. Thomas. Quid autem sit de quo dubitatur, iam supra diximus in exordio Controversie.

SECUNDO, *præmittenda sunt quādam distinctiones* ex Aristot. D. Thom. Capreol. Caiet. & alijs, quā definienda veritati & diluendis aduersariorum obiectis sunt aptissimæ ac maximè necessariæ. *Prima distinctione* est: *Duplex est ordo siue prioritas; altera secundum intentionem;* & altera secundum executionem; Et utraque prioritas seu ordo in quādam causalitate consistit aut ex ea dependet; ordo siquidem intentionis secundū genus causæ finalis attenditur; *ordo verò executionis secundum genus causa materialis seu dispositivæ*, aut etiam effectivæ consideratur. Cum autem progressus siue tendentie secundum dictorum ordinum causalitates sint opposita, consequens fit ut quanto aliqua in uno ordine fuerint priora tanto sint in alio ordine posteriora: cū autem finis sit causarum omnium nobilissima, præcipuis etiam erit ordo prioritatis, qui secundum hoc genus causæ consideratur, sed illud erit absolute prius, quod secundum plures causalitatis seu prioritatis modos ac ordines antecedet. Hos ordines ex diuina Scriptura declarauimus in rebus à Deo creatis in allegata Contr. quos etiam S. D. expressit in 1. 2. q. 1. a. 1. dicens: *In finibus autem inveniuntur duplex ordo, scilicet ordo intentionis, & ordo executionis, & in rōroque ordine obportet esse aliud primum: id entm, quod est primum in ordine intentionis est quasi principium mouens appetitum: Vnde substracto principio appetitus à nullo moueretur: id autem, quod est principium in executione, est unde incipit operatio: Vnde isto principio substracto nullus inciperet aliud operari: principia autem intentionis est vltimū finis: principium autem executionis est primum eorum, quæ sunt ad finem.* Hęc ibi S. D. Cum autem sit in finibus duplē esse causalitatem, nihil aliud intendit quam ex fine duplē esse causalitatem: alteram immediate scilicet intentionis: & alteram mediately scilicet executionis; hanc enim exercet medio agente ab ipso fine motu.

Secunda distinctione. Finis ad duo potest comparari, sc. ad media per qua acquirendus est, & ad subiectum siue materiam, cui est acquirendus; si medijs comparetur prior est eis simpliciter, id est, omnibus modis secundum ordinem intentionis, quia media respectu finis, prout est in intentione, rationem tantum habent effectus, non autem causæ: Si verò conferatur subiecto prior quidem illo est secundum ordinem intentionis in suo genere, nimirum causæ finalis; sed eo posterior ut secundum eundem ordinem intentionis in alio genere causæ, sc. materialis; quia subiectum formaliter quatenus subiectum est, materialis est causa, à qua dependet finis, non solum ut assequendus, sed etiam ut intendendus ab operante: quia finem agens non intendit, nisi per ordinem ad subiectum; atque ideo finis per se dependet non solum à subiecti præscientia, sed etiā ab eius amore: ideo namque intendit aliquis alicui bonum aliquod supererogationis exhibere; quia diligit eum, cui bonum illud intendit: Quod idem dicendum est de partibus, tam essentialibus quam integralibus suo toti, qui finis agentis est præcipius, comparatis, ut explicauimus in allegata Contr. Ad cuius evidentiam sit.

Ordo dicitur duplex.

Finis duplex, i.e. causa & finis, quibus & tertium addemus infra, scilicet finem quo: hanc ponit S.D. in 2. dist. 1. q. 2. a. 3. di-

cens: Finis alium rei dicitur dupliciter; vel in quem tendit naturaliter, vel ex eo, quod ad ipsum sicut ad finem ordinari dicitur, ut utilitas aliquam consequatur secundum intentionem, & ordinem agentis: viro que autem modo homo finis creaturarum dicitur, & primus ex parte operantis, sed secundus ex parte agentis: Differenter tamen homo dicitur finis, & diuina bonitas, quae ex parte agentis diuina bonitas est finis rerum sicut ultimum intentum ab agente; sed natura humana non est intenta a Deo, quasi mouens voluntatem eius, sed sicut ad cuius utilitatem est ordinatus effectus eius. Et ibidem ad secundum ait: Homo non est finis omnis creature, sicut ultimum intentum ab omni creature; sed sicut illud, cui prouenit utilitas ex omni creature: Quia distinctione virtutis etiam Capreolus in 3. dist. 1. q. vniuersaliter. a. 3. in resp. ad 3. Scotti, & Asturicensis in sua Relacione de Christigratia, qu. b. dub. 1. pag. 63. & videtur colligi ex Aristotele in 2. de Anima capitulo 35. Vbi Philosophus ita finem distinguuit. Id cuius causa sit aliquid dupliciter est; hic quidem cuius, illud vero quo: Quae verba exponens S.D. ait: Intelligendum est, quod id, cuius causa agitur, dicitur dupliciter: Vno modo id, cuius causa agitur directe, sicut sanitatis causa agit medicus: Alio modo sicut quo: quod potest intelligi dupliciter: Vno modo, ut intelligamus, quod finis dicitur, & subiectum habens id, cuius causa agitur: Ut si dicamus, quod finis medicina est, non tantum sanitas, sed etiam corpus habens sanitatem: Alio modo, ut dicamus, quod finis est, non tantum principale intentum, sed etiam illud, quod illud adipiscimur. Ut si dicamus, quod finis medicina est calefacere corpus; quia a calore habetur qualitas complexio, quae est sanitas. Vbi S.D. significat id, cuius gratia, dupliciter sumi: Vno modo communiter prout extenditur ad oculum modum seu rationem finis, & sic dividitur in tria membra, sive modos: primus est id, cuius causa agitur directe. Secundus est subiectum, cui finis sive bonum appetitur, & acquiritur. Tertius est adeptio; Solet autem communiter S.D. nomine finis cuius intelligere primum modum, quem etiam appellant finem qui sive quo: Nomine vero finis quo, tertium: vt patet in 1. 2. q. 1. a. 8. Vbi si loquitur: Finis dupliciter dicitur, scilicet cuius, & quo: id est ipsares, in qua ratio boni inveniuntur, & versus, sive adeptio illius rei, sicut si dicamus, quod motus corporis gratia finis est, vel locus inferior, vel res, vel hoc, quod est esse in loco inferiori; vt versus, vel finis aurari est vel pecunia, vt res, vel possessio pecuniae, vt versus; Quam distinctionem alibi sape repetit S.D. Sicut autem ex primo & tertio modo finis integratur unum intentionis obiectum, ita ex primo & tertio, immo tres omnes simul accepti modi unum integrum & completem constituunt intentionis obiectum: Unico enim actu pecuniam intendit aurari & eius acquisitionem & suam utilitatem, vt unum integrum bonum & obiectum, quem actu & obiectum his verbis significamus: aurari intendit acquirere sibi pecuniam.

*Causa motiu-
na & im-
pulsua.*

Quarta distinctio: Causa quae per modum finis liberum agens ad operandum inducit, duplex est, scilicet motiu & impulsua. Illa proprieta dicitur causa motiu, quae ut ab agente apprehensa sic eius voluntatem mouet ad operandum, ut ea remota non operetur. Impulsua vero, quae dicitur etiam motiu secundum quid, est quae apprehensa sic mouet operantem ut maiori ac propensioni voluntatis affectu prorumpat in opus, non tamen ita ut hac amota causa tollatur agentis operatio, sed ea tantum auferatur operatio conditio, quae in eam ex hac impulsua causa

A deriuatur; quia scilicet agens non ita prompte vel intense producet operationem. Distinctio nem hanc illustrabit exemplum: Erit Medicus cum amico suo mercatore negotium habens, propter quod iam eum conuenire disposuit, & dum iter aggreditur audit mercatoris filium infirmum in lecto decumbere; & ideo promptiori voluntate ac maiori celeritate mercatorem adit, cum eo negotia tractat, filium eius visitat & prius infirmitate curanda preparat medicinam. In hoc exemplo perspicue satis apparet in medico causa duplex accessus; altera motiu, & haec est negotium cum mercatore gerendum, quo remoto mercator non conuenisset, nec filium eius curasset nisi vocatus: Altera impulsua, scilicet curatio filii, propter quam libentius ac celestius iuit, qui tam priori causa sublata non iuisset. Sed rursus distinguenda est causa motiu; quedam enim est adaequata seu totalis & sufficiens; quedam autem inadaequata seu partialis & per se sumpta minime sufficiens. Illa proprieta dicitur causa motiu, haec vero proprieta dicitur impulsua, si tamen agens alteram habeat motiu sufficiemt. Si vero duas habeat motiu causas per se sufficientes, neutra earum erit impulsua, sed utrumque seorsum erit motiu: sicut si medicus ad duos seorsum infirmos in eadem domo vel oppido decumbentes curandos sit vocatus, duas habet itineris causas totales & sufficietes, adeo ut hac vel illa remota; nihilominus Medicus ad domum vel oppidum pro altero ex illis infirmis curando proficeretur: non enim absurdum est, liberum agens ex duobus aequaliter sufficiens & totalibus causis motiuis ad operandum inclinari: sunt enim haec cause morales, quas prequo rationis iudicio potest sibi pro libito voluntas humana praestitare. Nec alterius causa motiu sufficiencia tollitur, eo quod altera sit ea principalior: satis est enim, ut intentione sua sit agens ita dispositum, ut altera earum amota, sive quae minus sive quae magis est principalis, sit operatu-

Duae cause
totales &
minime sufficiens.

D E sive eidem ordinis possit ad eundem effectum numero, ut totales concurrere, non divisi sive per modum durarum sed per modum unius causae superexcedentis in duplo, vel amplius sua activitate potentiam passiuam, cui fuerint applicatae, si tamen diuina potentia virtus utriusque cause coerteatur, ne via alteram impedit ab agendo. Tertiis notandum est, longe diversam esse rationem de duabus causis sufficientibus, & de duobus finibus non naturalibus, sed quos sibi liberum agens pro sua voluntate praestituit; nam illae physica virtute concurrunt ad productionem effectus; fines vero, quos liberum sibi praestituit agens, moraliter solum mouendo concurrunt, & eo modo quo ex agentis intentione fuere prefixi: Quemadmodum autem Deus potest sua virtute plures causas sufficientes eidem ordinis totales eidem applicare materiae, & earum coercere virtutes, ne le inuicem impedit in agendo, atque ita facere, ut unus effectus numero a pluribus & singulis illis causis ut totalibus aequaliter dependeat; si potest creata voluntas plures sibi totales alicuius operationis fines prefatuere, & omnes & singulos ut totales intenderet, ac velle tam propter singulos, quam propter omnes simul acceptos ut rationes finalizandi sufficientes operari, ita ut quoquis eorum remoto, & uno tantum ex eis remanente sequatur opera-

peratio, sed tamen intendendo plures, quo ad rationes finalizandi eos intendet per modum vnius superexcedentis, &c. sicut enim eos sibi pro sua voluntate præfigit, ita modum & conditionem illis accommodat quām voluerit. *Quarto considerandum est* dictas causas finales totales in eo casu dici posse concurrere ut plures formaliter, quo ad rationes finalizandi & ut unam modaliter; quia per nodum vnius superexcedentis &c. vel etiam dici poterunt concurrere, ut plures virtualiter & una formaliter; quia nimirum quemlibet illorum finium sic intendit agens, vt quocumque eorum remoto nihilominus esset operatus, quamvis actū nunc eos omnes simul ut unum intendant, & per hoc diluē facilē possunt argumenta Vasquezij contra Suarezium, *disp. 10. c. 8.*

Prim du-
pliciter.

Quinta distinctio. Prius dicitur aliquid dupliciter, scilicet à quo non conuertitur subsistendi consequentia, & prius causalitate. *Distinctio hec est Arist. in postpredicamentis, cap. 2.* Vbi quinque statuit modos prioris, quorum secundum sic explicat: *Secundū autem, quod non conuertitur secundū subsistendi consequentiam, ut unum duobus prius est;* duobus enim existentibus mox consequens est unum esse, uno autem existente non est necessarium duo esse, idcirco non conuertitur ab uno consequentia, vt si reliquum; prius autem illud esse, à quo non conuertitur in eo, quod est esse consequentia: *quintū autem sic proponit:* Videtur autem preter eos, qui dī sunt alter esse prioris modus; eorum enim, quae conuertuntur secundū rationē consequentiam, quod alteri quomodo libet causa est, dignè prius natura videatur. Hunc modum declarat ibi Philosophus exemplo rei, quae secundū subsistendi consequentiam conuertitur cum veritate orationis, cuius res est causa. Sed considerandum est secundū Aristot. in secundo Physic. & in quinto Metap. causas posse esse sibi iniuciem causas; atque ideo quod natura prius est altero in uno genere cause, non nūquam esse natura posterius eo in alio genere cause; sicut ultimè dispositiones ad formam priores natura sunt, secundū rationē causæ dispositiæ, siue materialis ipsa forma; quæ tamen illis prior est natura secundū rationē causa seu principij formalis; immò quod una ratione finis alterius est, secundū aliam potest ad illud ut ad finem ordinari; atque ideo secundū diuersam rationem causa finalis, idem respectu eiusdem esse natura prius & posterius, ut infra declarabitur.

Sexta distinctio ea est, quam hic primo loco proponit Caietanus pro solutione 3, argumenti Scotti, videlicet Aliud est esse magis volibile, & aliud esse magis volutum; Nam non omne, quod est magis volibile, hoc ipso est à Deo vel ab homine illud, quatenus tale est, cognoscere magis volutum; quia salus omnium hominum secundū se magis est à Deo volibilis voluntate beneplaciti, quām salus paucorum & tamen salutē omnium hominum non vult Deus, nisi voluntate antecedente, quo fundam verò paucorū voluntate simpliciter dicta: Et suniliter honesta vita & sancta magis est secundū se volibilis & eligibilis ab homine, quām vita voluptuosa & sensualis, & tamen ex hominibus plures hanc volunt, illam verò pauci. Non ergo recte deducitur aliquid esse magis volutum à Deo, vel ab homine ex hoc, quod est secundū se magis volibile.

Septima distinctio apud Caietanum secunda est, Dupliciter potest aliquid prius natura esse altero, volutū: Uno modo prius natura i.e. causalitate;

Alio modo prius natura ut à quo nō conuertitur subsistendi consequentia; & hoc secundo modo, dupliciter potest aliquid esse volutum, scilicet de facto, & de possibili: Differunt autem hec membra; quia omne quod est prius natura id est causalitate secundū aliquod genus causa; illud etiam secundū illud idem genus causa est prius & magis volutum: Nam secundū genus causa finalis prius & magis volo sanitatem, quām purgationem: at secundū genus causa dispositiæ, quae cum materiali computatur prius & magis volo purgationem quām sanitatem; & quia causa finalis est absolute prior; ideo prius simpliciter volo sanitatem quām purgationem: Quod autem est prius, ut à quo non conuertitur consequentia, non est hoc ipso prius altero actu volutū secundū hunc prioritatis modum, ut scilicet sine altero, quo prius est, sit actu volutum, quamvis sine eo possit esse volutum; ut patet de fine respectu medij, à quo non necessariō depēdet, sicut si sanitas æquè possit acquiri per dietam, atque per medicinam, valeat quidem consequentia: volo medicinam; ergo volo sanitatem: non tamch est è conuerso bona consequentia: volo sanitatem; ergo volo medicinam, eo quod alio medio, scilicet per dietam scio mē posse acquirere sanitatem.

TERTIO principaliter explicandum est, an & qualis sit aut excogitari possit ordo prioris & *distinctiōnē* posterioris inter actus diuini intellectus & voluntatis, ad hoc mysterium & eius effectus concurrentes & quārimus hic ordinem non solū actuum intellectus respectu actuum voluntatis, sed etiam vnius actus intellectus ad alium eiusdem virtutis actum, & similiiter vnius actus voluntatis ad alterum eiusdem voluntatis a- *ordinem* distingueda *etum: Ne autem eadem pluries inutiliter re-* *habent a-*
ctus diuini
intellectus
& voluntatis, &
quomodo
distingueda
etum: Ne autem eadem pluries inutiliter re-
scientia &
ordinandi
actus scien-
tia Dei na-
ter actus diuini scientia & voluntatis in Christi curialis, ap-
& ceterorum hominum & Angelorum electione probationis & prædestinatione: hic tñ ea breuiter annotabi-
mus, quæ propositæ difficultati definiendæ vi-
dentur esse necessaria. Hęc verò tria sunt. PRIMU-
MUS, inter actus predictos, sicut nulla est distinctio

*D*istinctio, inter actus predictos, sicut nulla est distinctio actualis à parte rei, ita nullum esse ordinem ex natura rei: quæ tamen absque legitimo fundamento statuit inter eos Scotus in 3. *dist. 7. q. 3.* & *dist. 19. q. 1.* Est igitur inter illos actus solū ordo rationis in uno simplicissima & eminentissima re, siue actu pluriū actuum perfectiones habente ac exercente fundatum: Cum igitur in intellectuali & rationali natura creatu, voluntatis actus dependant ex actibus intellectus, atq; ideo sint eis natura posteriores, absolute loquendo, consequens est etiam in Deo voluntatis actus esse secundū rationē actibus intellectus posteriores. *Secundū est*, in Deo duplicitem esse scientiam in ordine ad creature: *Alterā est simplicis intelligentia*, quæ duplicitis habet notitiam rationem, sc. speculatiæ & practicæ. Quatenus speculatiua est, Deo connaturalis est ad eiusq; perfectionis infinitè pertinet complementum. Quatenus verò practica est in actu primo virtutem habens ad res efficiendas, siue ars nullo adhuc actu voluntatis ad agendum determinata, sed notitiam tantum rerum habens, quoad rationes modos & causas operationis, merè naturalis est & ad perfectiones attinet Dei naturales. Quatenus autem per liberam Dei voluntatem in opus extenditur, ut iam sit in actu secundo rerum causa, sic libera scientia est, & eam S. D. appellat scientiam approbationis, Quam Asturicensis loco supra notato, pag. 617. *distin-*

Prius natu-
ra dupli-
citer.

distinguunt contra scientiam simplicis intelligentie, tres in Deo scientias enumerans, scilicet simplicis intelligentie, approbationis & visionis. Sed quia scientia approbationis non distinguitur à scientia simplicis intelligentie, nisi per extraneam & accidentalem differentiam, scilicet per actum voluntatis adiunctum; ideo melius scientia approbationis cum scientia simplicis intelligentie practica computatur; quæstio tamen videtur esse de nomine: Ad hanc verò scientiam approbationis pertinet non solum quæ bona sint efficienda, sed etiam quæ mala sint permittenda determinare. Et quoniam ea, quæ sapientia sua iudicio, ac libera voluntatis decreto Deus ab æternitate prædefiniuit certam ac infallibilem habet certitudinis firmitatem; ideo certissima cognitio futura cognoscitur à Deo non solum per scientiam visionis, quatenus Deo praesentia sunt in æternitate, sed etiam per scientiam approbationis in priori signo rationis, in quo rerum intelligitur productio diuinæ voluntatis decreto determinata, prius quam sint actu Deo in æternitate præsentes: Non enim res sunt Deo præsentes in æternitate mensura, nisi pro eo tempore, quod verè & implicite actu sunt existentes, vt patet ex ijs, quæ latè diximus in p. q. 14. a. 13. Controv. 3. Altera igitur in Deo scientia est visionis, qua res ut sibi in æternitate coexistentes ac præsentes intuetur euidentius, quam nos corpora lucida & colorata nostris oculis praesentia videamus. Quæstio hic precipue est de ordine actuum scientia approbationis; quamquam de ordine actuum scientiae naturalis & visionis multa Doctores immiscent, quæ siccō profrus vestigio præterire non expedit. Videnda sunt, quæ diximus de ordine actuum diuini intellectus & voluntatis respectu creaturæ in p. q. 14. a. 8. Cont. 1. & 2. Tertiū hic annos. & explicandum est, vnde nam pertenda sitratio sive radix ordinis actuum diuinae scientiae tam naturalis, quam approbationis & visionis, ac proinde etiam actuum voluntatis.

Patet autem ex dictis Deo primo competere scientiam simplicis intelligentie naturalem, speculatiuā quidem in actu secundo, practicam aut in actu primo, cùm sit hæc Dei summa perfectio naturalis; Deinde voluntatis actum prædefinitientis ex iudicio præiudicatus practici scientia perfecti à voluntate moti futuram quæcumdam rerum in tempore existentiam; Et quia scientia practica iudicans & imperans ex motione voluntaria rerum efficientiam liberum actum voluntatis includit, & rerum approbat productionem; ideo secundū intelligitur in Deo scientia simplicis intelligentie libera, quæ dicitur approbationis. Et quoniam efficax est diuini intellectus & voluntatis imperium ad res eo tempore producendas, quo ex eiusdem intellectus iudicio ac voluntatis beneplacito Deus eas æterno decreto producere determinauit, ideo tertio concipiimus in Deo scientiam visionis, qua Deus res in quacunque differentia temporis existentes sibi verè ac realiter in æternitate præsentes intueretur.

Distinguitur tres res rerum ordines à Deo productos, scilicet naturæ gratia ac unionis hypostaticæ: Ad ordinem naturæ pertinent non tantum bona ex quibus perfectio constituitur unius, sed etiam mala sive defectus ut rerum corruptibilium interitus ac priuationes, & in animalibus monstra & ægritudines, & in animalibus liberis Angelorum & hominum peccata: cuius rationem triplicem assignauimus in p. q. 23. a. 1. Controv. 2. §. quinto sciendum. Prima est, quia

peccata ex solis naturæ viribus committuntur, vt hic eriam aduertit & probat Caetanus ex divina Scriptura Ose 13. dicente: Perditio tua ex te Israel, tantummodo ex me auxilium tuum. Secunda est: quia peccatum omne est contra rectam rationem naturalem, quæ dicitur, Deo in omnibus esse obtemperandum; quod etiam significat S. D. in 2. 2. qu. 19. a. 3. ad 3. dicens: vitia omnia opponi prudentiae. Tertia est: quia peccator quoque modo peccantis fuis ultimus est ipse peccator; vt ait Caet. 1. 2. q. 1. a. 5. ex D. Augustino lib. 14. de Cuius. Dei, c. 28. His adde quartam: quia nimis peccatum omne mortale auerterit à Deo, non solù ut est finis supernaturalis, sed etiā prout est finis ultimus naturalis: Quamvis enī plurima sint peccata, quæ secundū speciales suas rationes ad ordinem pertineant supernaturalem, vt originale peccatum quatenus est priuatio iustitiae originalis & gratia, & ea peccata quæ contra præcepta Iupernaturalia committuntur quatenus eis talia violantur præcepta, & peccata quæ contra Deum ut est obiectum fidei, spei & charitatis, & contra Christum & Sacra menta committuntur secundū has, inquit, speciales rationes ad ordinem pertineant supernaturalem; secundū prædictas tamen rationes peccatis omnibus communes ad ordinem pertinent naturalem; & per hoc dilui facile possum obiecta Asturicensis in alleg. q. 6 pag. 660. Ad ordinem verò gratia pertinent omnia supernatura lia præter unionem hypostaticam; hæc verò per se constitutis ordinem omnium ordinum factorum & factibilium à Deo supremum.

Dubitatio vero maxima est de ordine prioris, & posterioris inter prædictos ordines. Ad cuius euidentiam.

Scindum est primū: Tres dictos ordines posse quatuor modis ad inuicem comparari. Primū, vt omnia & singula, quæ ad ordinem naturæ pertinent sint ijs omnibus priora, quæ sunt in ordine gratia & hæc omnia & singula unionis hypostaticæ mysterio sint priora; & hoc absoluē falsum est, vt benè probant recentiores: quia peccata crucifigentium Christum, quæ secundū dictas quatuor rationes ad ordinem naturæ pertinent, unionem hypostaticam Verbi præsupponunt cum humana natura, & multa ab existentibus in gratia peccata committuntur quæ gratiam in peccante præsupponunt & destruunt, & ex diuina Scriptura constat quorundam generationem, quæ ad ordinem naturæ pertinet, à Deo suis Sanctorum orationibus impetrata; vt de Samsonis, Samuelis ac Iohannis Baptista generationibus legimus. Denique multa ex naturalibus sunt prædefinitionis effectus, vt grauiores Theologi docuerunt, atque ideo posteriora videantur ordine gratia: sunt igitur tres illi ordines ad inuicem valde permitti. Secundū possunt dicti ordines ad inuicem comparari, quatenus duò saltem primi in singulis inueniuntur humanæ naturæ suppositis; & secundū hanc etiam considerationem, falsum est ea, quæ in uno individuo pertinent ad ordinem naturæ, illis esse priora, quæ in eodem spectant ad ordinem gratia; & rursus ea, quæ in vnoquoque sunt ordinis naturæ, vel gratia illis esse priora, quæ ad unionis hypostaticæ mysterium pertinent in Christo Domino, vt patet ex adductis exemplis in præcedenti modo comparationis. Tertiū comparari potest ordinem secundū primariam eius constitutionem ad ordinem gratia secundū se, non tamen quod omnia singularia in illo ordine comprehensa, & eodem modo fieri potest comparatio ordinis.

ordinis gratiæ ad ordinem vniuersitatis hypostaticæ; & ita perspicuum est ordinem naturæ presupponi ab ordine gratiæ, & hunc esse priorem ordine vniuersitatis hypostaticæ: sed huic coparationi & ordini seu dispositioni non repugnat, multa ex singularibus primi ordinis esse posteriora multis alijs secundi & vniione hypostaticæ; quæ multò magis poterunt esse posteriora multa ad ordinem gratiæ pertinentia. Postremò denique fieri potest dictorum ordinum comparatio secundum absolutam & formalem cuiusque ordinis comparationem, ita ut omnia & singula sub ordine nature comprehensa, quatenus ad hunc ordinem spectant, comparentur ijs, quæ sub ordine gratiæ continentur ut sic, & hæc ad ordinem vniuersitatis hypostaticæ quatenus talis est: & hoc modo verum est singula, quæ sunt in ordine naturæ ut sic illis esse priora, quæ sunt in ordine gratiæ ut sic, & utraque ab vniione Verbi hypostatica præsupponi. Diuinæ siquidem voluntatis decreto totus ordo naturæ ut sic ad totum ordinem gratiæ ut sic, tanquam ad nobiliorem & ut eius finem est ordinatus, & eterne ad vniuersitatis hypostaticam diuinæ personæ cum humana natura. Quod verò quadam ad ordinem gratiæ pertinentia ad quædam naturalis ordinis videantur ordinata, & similiter quod peccata crucifigentium Christum præexigant Incarnationis mysterium sive hypostaticam unitatem, nihil refert: hæc ordinis varietas merè per accidens est, & ad res pertinet materialiter tantum consideratas.

Explicatur in speciali ratio ordinis prioris & posterio-ris inter ordinem vniuersitatis hypostaticæ & alios ordines, sive naturæ & gratiæ.

Secundo notandum est, peccata in Christum commissa duplum posse considerari; uno modo, ut terminantur ad Christum tanquam obiectum formale specificans, vel etiam ut sunt passiones in ipso Christo receptæ, ut flagellatio, coronatio & crucifixio: & ita non poterant cognosci, nisi cognito Christo prius in genere causa formalis & obiectu specificantis: alio modo ut egrediunt voluntariæ ab agente, secundum quæ rationem habent essentiam peccati, & sic priora sunt se ipsis quatenus sunt passiones in Christo receptæ, vel prout ad ipsum quacunque ratione terminantur, etiam nullam inferant in Christo passionem, vt patet de blasphemis & maledictionibus & actibus infidelitatis & odij in sola interiori mentis operatione consummati; & ideo sic accepta cognosci potuerunt ante Christum in genere causa materialis, quatenus scilicet erant materia, circa quam delendam Christus erat operatus: Et eodem modo distinguendum est de peccatis, quæ sunt contra ordinem gratiæ &c.

Tertiò considerandum est, in mysterio Incarnationis à Deo intento & facto cum eius effectibus, triplex esse genus causarum, scilicet efficiens, finalis & materialis; causa namque formalis hic propriè nulla est. Causa proxima efficiens huius mysterij Deus est, qui sua virtute infinita naturam humanam Verbo diuino in voluntate personæ copulauit, iuxta illud: *Luc. 2. Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi; ideoq; & quod ex te nascetur sanctum, vocabitur filius Dei.* Causa verò efficiens proxima redemptionis humani generis, qui præcipiens est Incarnationis effectus, est ipse Christus Deus & homo: Causa vero finalis Incarnationis triplex est. Prima quæ præcipua est & principalis, est gloria Dei quæ finis etiam est ultimus reparatio & exaltatio humanæ naturæ, que rursus reparatio & exaltatio finis est Incarnationis immediatus ac proximè à Deo intentus; quia

Naz. in D. Thom. 3. Partem.

A Deus prædestinavit opus Incarnationis in remediu humani peccati, vt ait Apostolus ad Rom. 1. *Qui prædestinatus est, filius Dei, &c. & Ioan. 3. sic Deus dilexit mundum, &c.* Maius enim bonum secundum rationem causæ efficientis rectè ac prudenter ordinari potest ad minus bonum producendum & conferuandum tanquam ad finem proximum & secundarium, quem supra diximus appellari finem cui; sicut cœlestia corpora ordinantur à Deo, tanquam efficientes causæ ad naturales effectus in his inferioribus producendos & conseruandos. De hoc Alvarez *infra art. 5.* Sed præterea Christus & eius prædestinationis finis est totius naturæ ac ordinis gratiæ & humanae redēptionis & prædestinationis; quia naturæ perfectio, gratiæ reparatio & salus nostra in Christi gloriam redundant, ut scitè notauit Caprolus *loci supra notato*, & post eum Asturicensis in *allegata quæstione sexta*. Demum *causa materialis* in hoc mysterio triplex est, scilicet natura gratia & peccatum: Natura quidem duplum rationem habet materia, scilicet ex qua & in qua; humanitas enim illa singularis, quam Verbum sibi copulauit, desumpta fuit ex humana natura communiter sumpta, cuius pars quedam est subiectu; humana verò natura communiter accepta pars quædam subiectu est naturæ communissimè sumpta: Itaque non solum humana natura specificè sumpta, sed etiam ipsa natura communissimè sumpta rationem habet materia, ex qua desumpta est hæc humanitas singularis, quam Spiritus sanctus virtute supernaturali præparauit & Verbo in unitate personæ copulauit. Quatenus autem eadem humanitas gratiam in se recepit vniuersitatis cum omnibus donis ac perfectionibus ex ea dimanantibus, materia quodammodo est in quæ non tam simpliciter & propriè, quoniam esse personale non inest ei, ut forma materia vel subiecto, sed ut terminus terminato: neque ex humana natura deriuatur ad esse personale vel ad personam subsistere vel existere, sicut ex subiecto, aut ex natura creata completa existere deriuatur ad accidens; sed è contra: Ordo verò gratiæ in hoc mysterio rationem habuit materia circa quam, fuit enim materia reparabilis & perfectibilis; quoniam ordo gratiæ per Incarnationis mysterium fuit in humana natura reparatus, & in tota intellectuali natura perfectus: Peccatum autem rationem habuit materia circa quam, non reparandam aut perficiendam, sed remouendam ac destruendam Incarnationis ac redēptionis opus versaretur, iuxta illud *Zach. 3. Auferram inquit atem in die una: appellat autem hic Prophetæ diem vnam totum tempus vitæ & operum Christi Domini de se ipso dicentis 10 ann. 12. Ego lux in mundum veni, ut omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat,* & ibidem paulò ante dixerat:

D Ambulare, dum lucem habetis, ut non tenebras vos comprehendant: constat autem vnam diem ex una continuata solis, ac eius lucis praesentia computari, sicut è contra nocte in solis absentia ac lucis eius priuatione conflitit.

Postremò aduertendum est non esse eandem rationem seu radicem ordinis actuum scientiæ Dei naturalis, & actuum diuinæ voluntatis ac scientiæ libera tam approbationis quam vilioris: Ratio enim ordinis actuum scientiæ Dei naturalis ex rerum per eam cognitarum ordine & connexione naturali sumenda est: Cum enim sit hæc scientia rebus per eam scitis quadam ratione coaptata; consequens fit ut ordo prioris & posterioris rebus ipsis secundum carum esse naturæ scientiæ.

bera, tam
apparicio
n., quam
visio[n]e.

nō
turate cōueniens redundet modo nostro intel-
ligendi in actus diuinæ scientiæ naturalis ratione
distinctos; ita vt, sicut in rebus passiones &
accidentia consequuntur essentiam, sic in Dei
scientia naturali passionum & accidentium no-
titia sit posterior cognitione subiecti: Ratio ve-
rò ordinis inter actus voluntatis, non ex ordine
rerum volitarum naturali per se loquendo, su-
menda est, sed ex ipsius diuinæ voluntatis bene-
placito rem vnam ad aliam, & nonnunquam etiā
nobiliorem ad minus nobilem ordinante est ac-
cipienda. Quamuis enim quælibet causa secundū
ordinem & rationem sue causalitatis intelligatur
prius à Deo volita, quam id quod ex ea depedet:
quia tamen potest Deus pro libito sua voluntatis
rem quamlibet ad alteram vt ad finem pro-
ximum, ad quem non habet ordinem naturaliter,
ordinare; idēc non semper ratio ordinis actuum
diuinæ voluntatis ex ordine rerum naturali, sed
ex diuinæ quandoque sumitur beneplacito vo-
luntatis: Quod quidem dicendum est de actibus
scientiæ approbationis & scientiæ visionis, quos
vi multiplices intelligimus ratione distinctos
quilibet enim horum actuum supponit actum di-
uinæ voluntatis; ac proinde qualis est ordo in a-
ctibus voluntatis, talis etiam ad actus scientiæ ap-
probationis & visionis deriuatur. Quamuis autem
simpliciter & absolu[te] loquendo dictus ordo, si-
ue prioritas non sit accipie[n]da ex ordine obie-
ctorum secundū se, sed ex ipsius diuinæ volū-
tatis beneplacito, seu ex ip[s]is rebus prout diuinæ
voluntati obiiciuntur, supposita tñ in Deo volū-
tate per modum intentionis finis recte dici potest
predictum signorum & actuum ordinem ex rerū
volitarum essentiali subordinatione secundū
finalem causalitatem, secundū quam vna pen-
det ab altera, sumendum esse: Nam quod intento
fini propinquius est, & proximè illum attingit,
prius à Deo volutum est, quam illud quod eūdem
finem non attingit, nisi remotè & mediante alio,
vt etiam Suarez aduertit in allegata disputatione. 5. sc̄t. i.
& post eum Rada; vt exempli gratia supposita
in Deo electione Petri prædestinati ad gloriam
vt ad finem, Deus intelligitur velle iustificatio[n]em &
vocationem eius vt media, quæ cum ita
sint ad inuicem ordinata, vt iustificatio proximè
ordinetur ad gloriam; vocatio verò ad iustificationem,
Deum prius intelligimus voluisse Pe-
trum iustificare, quam vocare; & in hoc sensu
potest admitti principium illud Scoti: ordinatè
volens prius vult id, quod est fini propinquius: potest
enim dupliciter aliquid dici fini propinquius altero: Vno modo; quia sunt duo media per se subordi-
nata modo iam explicato, & in hoc sensu certum
est principium Scoti; quia proximum medium
prius est causalitate finali quam remotum, & idēc
prius intelligitur esse volutum: Alio modo dici
potest aliquid esse fini propinquius, eo quod est
illi similius, aut ad eum assequendū accommoda-
tus, & in hoc sensu dictione illa propinquus vtitur
Scotus, cum ait ordinatè volens, &c. In quo ta-
men sensu, neque necessarium est illud principium,
nec absolute verum. Dico non esse necessariu[m]
quia non est necesse, vt Deus absolutè
velit id, quod est sibi similius, aut intellectuali
creatūra ad Deum ipsum, vt ultimum finem
consequendum accommodatus; ergo multò mi-
nus necesse est vt illud prius velit. Et confirmatur;
quia non est necessarium, vt Deus id semper
eligit, quod in se videtur utilius, & conve-
niens, vt ostendimus in i.p.q.19. a.10. Dixi non
esse absolutè verum in eo sensu principium Sco-
ti; quia si verum esset sequeretur, vt quod ali-

A quis esset maior in gloria, ed intelligeretur esse
prior in electione & prædestinatione Dei; eo
quod talis est Deo similius, quod omnino fal-
sum esse probatur. Primo. Quoniam in rebus à
Deo creatis propter ipsius Dei bonitatem &
gloriam, celum est nobilis terra, & Angelus ho-
mīne, & equus asinus, & tamen nullus verè sa-
piens dicet Deum prius voluisse creare celum
quam terram, & angelum quam hominem, & e-
quum quam asinum; quia propinquitas hæc se-
cūdū rerum naturalem perfectionem meret ac-
cidentaria est ordini prioris & posterioris, actu-
um auf signorum rationis in actu diuinæ volun-
tatis, qui per se tantum attendit penes depen-
dētiam aut ordinem obiectorum seu mediorum
inter se, quatenus considerantur in ordine ad vo-
luntatem amantis & elegantis, quæ sicut pro sua
libertate potest diligere seu velle id, quod mi-
nus perfectū est; ita potest ad finē assequendū eli-
gere mediū secundū se minus utile & minus per-
fectum & fini minus accommodatum, quod ta-
men sit ad eum assequendum sufficiens. Ex his
iam facile respondet ad quæsumum quinque
conclusionibus.

P R I M A C O N C I V S T O : Ordō diuinorum actu-
um secundū executionem in mysterio Incarnatio[n]is, & eius effectus hic videtur fuisse: In primo signo probab[us]. rationis per scientiam simplicis intelligentiæ naturalem præscivit Deus tres rerum creabi-
lium ordines vt possibiles, scilicet ordinem na-
turæ ad quem pertinent etiam defectus & pec-
cata; & ordinem gratiæ ad quem etiam pertinent
peccata illi contraria; & ordinem vnonis hy-
postaticæ: sic ordinatos, vt primus sit materialis
causalitate prior secundo, & secundus tertio. In secundo signo Deus voluit creare primum or-
dinem, & permittere peccata vt ad illum perti-
nentia, & in eodem signo per scientiam appro-
bationis præuidit eundem ordinem, vt futurum
cum defectibus & peccatis ad illum pertinenti-
bus, vt sic. In tertio signo per scientiam visionis
vidit dictum ordinem & defectus ac peccata, vt
sibi præsentia in eternitate. In quarto signo voluit
ordinem gratiæ absolute sumptum, & permissione
peccatorum quatenus illi ordinis sunt contraria,
& in eodem signo præuidit per scientiam appro-
bationis eūdem ordinem, & peccata futura, quan-
tenus ad eum ordinem pertinent: In quinto signo
eūdem ordinem & peccata vidit scientiam visionis
In sexto signo voluit ordinem vnonis hypostati-
cae cum omnibus eius perfectionibus & propri-
tatis in remedium peccati tam originalis, quæ
actualis; ad quod remedium pertinet gratia re-
demptionis, id est per redēptionem hominibus
collata, quæ consuminatur in gloria, ad quam per
Christum in eodem signo quosdam prædestina-
vit; & in eodem signo præuidit per scientiam ap-
probacionis illum vt futurum: In septimo signo per
scientiam visionis vidit illum, vt præsentem in
mensura eternitatis: In octavo signo voluit glo-
riam nominis Christi consurgentem ex homi-
num redēptione per eum facta, & in eodem si-
gno per scientiam approbationis vidit eandem
gloriam vt futuram: In nono signo vidit eandem
scientiam visionis vt præsentem: In ultimo tandem
signo voluit gloriam suam ex omnibus dicitis or-
dinibus, ac præsertim ex ultimo, & eius effectu-
bus in hominum & Angelorum mentibus resul-
tantem. Hæc conclusio satis apparetur sequitur
ex dictis, sed aliqua tamen eger explicatione.

Sciendum est igitur multa ex prædictis signis in
plura posse distingui: nam primū tria videtur si-
gnata cotinere. Primū in quo De[us] præuidit ordinem
natu-

naturæ : Secundum , in quo præuidit ordinem gratiæ & tertium in quo præuidit ordinem vniuersitatis hypostaticæ; ita namque Deus cognovit hos ordines tanquam possibiles , vt coghauerit, si fuerint omnes producendi primum esse materiam secundi, & secundum esse dispositionem ad tertium; gratia namque plenitudo ; quæ fuit in Maria, dispositio quedam fuit ad conceptionem in eius corpore Dei & hominis , vt patet ex D. Th.inf.q.27.a.5 ad 2. Quicquid sit de gratia habituali Christi vniuem hypothaticam consequente; de qua S.D.inf.q.7.a.13. Secundum etiam signum in duo posset distingui; ita sc. vt in primo voluerit creare bona pertinencia ad ordinem naturæ: in secundo vero permittere mala, quod pertinet ad suauem rerum gubernationem, que presupponit res gubernandas. Quartum etiam signum eadem ratione posset in duo distingui; Circa quod etiam aduerte, peccata crucis gentium Christum ad hunc ordinem pertinere, sicut alia, quæ in Deum, aut Christum committuntur. Sextum aut signum considerato præcisè ordine executionis , & ratione medijs & causæ efficientis, quam habet mysterium incarnationis respectu redēptionis humanae tanquam finis, posset in duo vel etiam plura signa distingui, in quorum primo voluta sit incarnationis, in secundo vero nostra redēptio, &c. Vbi aduerte cum Cai. non bene deduci ex hoc, quod aliquid est prius naturæ, hoc est causalitate volitum, illud esse prius volitum secundum consequiam, quod est illud esse volitum, etiam si aliud non est volitum, aut sine ordine ad illud aliud volitum.

SECUNDUM CONCLUSIO : *Ordo diuinorum actionum secundum intentionem in mysterio incarnationis & eius effectibus contrarius est ordini executionis supra positu;* & videtur hic esse, In primo signo Deus voluit gloriam suam ; in secundo gloriam nominis Christi; in tertio vniuem hypothaticam cum omnibus eius perfectionibus & proprietatibus in remedium humani peccati, quod remedium consistit in gratia redēptionis , & consummatur in beatitudine, ad quam in eodem signo quosdam per merita Christi prædestinavit: in quarto signo voluit ordinem gratiæ absolute sumptu cum permissione peccati eidem ordinem contrarij, atque adeo ad illum pertinentis: In quinto signo voluit ordinem naturæ cum permissione defectuum & peccatorum ad illum pertinentium, vt sic. Hæc conclusio sequitur evidenter ex dictis.

Ad cuius ampliorem evidentiam aduerte primò eundem esse ordinem in actibus scientiæ approbationis, qui est in actibus voluntatis ob supradictam causam. Secundò scito, hunc ordinem non habere locum in actibus scientiæ visionis, quorum ordo non potest attendi, nisi secundum executionem propriè loquendo; Quod enim prius in rerum natura producitur, illud primò cadit sub scientia visionis, que res contemplatur secundum illud esse, quod habent in rerum natura; ac proinde scientia huius actus ordinem habent rerum ordinem conformem; quatenus vna prius altera sit existens in rerum natura, non aut ordinis finium producendorum; quia primus eorum in causando est ultimus in existendo. Tertiò aduerte, tertium signum posse aliquo modo in duo distingui, simpliciter autem unum esse: vt enim loco superius allegato notat Asturicensis, in decreto prædestinationis Christi clauditur etiam ordinis naturæ & gratiæ, vt reparādus; quia Christus, vt obiectum est formale talis decreti, dependentiam habet intrinsecam & necessariam ab utroq;

A dico ordine tanquam à materia: Fuit enim Christus non absolutè, sed in reparationem humanæ naturæ per peccatum collapsus prædestinatus; atque idèo decretum prædestinationis Christi vtrumque dictorum ordinum per se respiciebat, vt reparandum per Christum; nam etiam immediatus & proximus finis Incarnationis Christi fuit reparatio, non solùm humani generis sed etiam totius ordinis naturalis & gratiæ, vt ante diximus: Itaque decretum Incarnationis Christi dependentiam habuit in genere cause materialis, & finalis ab ordine naturæ & gratiæ, & idèo necessaria fuit ante decretū illud in Deo præscientia totius ordinis naturæ & gratiæ: & quia cause sunt sibi inuicem causa; ideo sicut Christi prædestinationis pendet secundum dictas causalitates à dictis ordinibus ex parte termini; sic etiam è contra dicti ordines in genere cause finalis à Christo & eius prædestinatione dependent. Hæc autem duos rationis ligna, in quorum altero Christi prædestinationis posterior est volitione ac præscientia dictorum ordinum, in altero vero prior, ad unum pertinent signum rationis totale, in quo factum intelligimus à Deo suis prædestinationis Christi decretum; sicut etiam duo illa instantia naturæ, in quoru altero dispositio ultima formæ præcedit in genere cause materialis, in altero vero forma prior est eadem dispositione in genere cause formalis, in uno clauduntur instanti naturæ, in quo forma substantialis introducitur in materiam, quod propriè dicitur instans naturæ in quo; vtrumque autem illorum dicitur instans naturæ à quo, quorum instantiam differentiam alibi declarauimus ex Capr. Et quemadmodum generatio substantialis illi instanti, vt principaliori tota & absolute tribuitur, in quo forma introducitur in materiam, aliud vero, in quo materia ultimò disponitur, veluti extrinsecum à nobis consideratur; ita Christi prædestinationis illi tribuitur instanti, quod ad ipsam incarnationem ac prædestinationem formalius ac principalius spectat; licet enim aliud etiam rationis instanti, in quo volitionem ac præscientiam intelligimus ordinis naturæ & gratiæ, ad eandem per se pertinet prædestinationem; concipitur tamen veluti extrinsecum, & ipsi prædestinationi materialiter præsuppositū; & idèo de eo loquimur, tāquam de alio rationis instanti, vel signo ab eo diverso, in quo decretū incarnationis & Christi prædestinationem in Deo suis cōcipimus, quāuis vtrumque in uno solo claudatur instanti naturæ, vt ante diximus. Quod etiam ratione satis firma ac evidenti probatur. Nam cum quis alicui bonum vult superadditum illius bono substantiali, necesse est in ipso volente præscientiam supponi illius subiecti, cui vult tale bonum; at Deus per Incarnationem Christi & prædestinationem voluit, & contulit humanæ naturæ ac toti vniuerso maximum bonum eius substantiali bono superadditum; ergo necessariò ante Christi prædestinationem fuit in Christo præscientia naturæ rationalis & totius ordinis naturalis, ac proinde etiam defectuum & peccatorum ad eundem ordinem pertinentium.

E SED duo sunt hic probanda, & explicanda. PRIMVM est humanam naturam, tam secundum se, quam vi infectum peccato fuisse præsumam in genere, causæ materialis ante incarnationem, & in eodem se, in genere, ac simul etiam aliquo modo in genere cause finalis fuisse à Deo præsumam & præolutum peccati, iam originalis quam actualis remedium; Huius dicti sunt quatuor partes: & prima quidem, quæ de natura loquitur humana secundum se, probatur:

batur: Quoniam illud, quod secundum se prius est alio in aliquo genere causæ, in eodem etiam genere præsumum est & prævolitum à Deo prius quam aliud; sed humana natura secundum se prior est in genere causæ materialis Incarnatione, cùm supponatur ad unione cum forma; ergo:

Secunda quæ de eadē natura loquitur, vt infecta probatur: Quoniam hæc vna numero Incarnatio Christi decreta fuit à Deo post reprobationem legalium Sacrificiorum, quæ ad originallis & actualis peccati remissionem ordinabantur, & post multorum actualium præuisiōnem, ergo post præuisiōnem naturæ infectæ per ea peccata. Prima pars antecedentis probatur ex Psalm. 31. & ad Heb. 10. Vbi de Incarnationis mysterio diuina Scriptura loquens ait: *Sacrificium, & oblationem noluisti, aires autem perfecisti mihi, vel iuxta Septuaginta: corpus autem aptasti mihi; tunc dixi, ecce venio:* Quibus verbis Psalimi perspicue declaratur decretum Incarnationis in carne passibili à Deo factum fuisse post reprobata legalia sacrificia: Secunda verò pars antecedentis probatur ex Isaiâ 52. dicente: *Dominatores eius iniquè agunt, dicit Dominus, & ingiter tot a die nomen meum blasphematur; propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa; quia ego ipse, qui loquebar, ecce adsum, & in cap. 59. enumeratis plurimis Israelitici populi & humani generis iniquitatibus tandem in fine concludit: Et timebunt qui ab occidente, nomen Domini; & qui ab ortu solis, gloriam eius, cum venerit, quasi fluius violens, quem spiritus Domini cogit; & venerit Sion redemptor, & eis, qui redeunt ab iniquitate in Iacob.* Ex quibus sic argumentor: Deus affirmat se in carne venisse ad tollenda peccata præuisa; ergo decretum Incarnationis supponit peccata præuisa; Probatur consequentia; quia si absque præuisione peccati decreta fuisset Incarnatio, & ex vi talis decreti venisset, iam propter alios fines venisset, nec propriè diceretur in remedium peccati venisse; quoniam Incarnatio Verbi non habuit plures fines totales, vt ante diximus. Et confirmatur; quia Theodoretus in serm. 10. de prouidentia dicit exp̄s̄e, Deum Incarnationis mysterium decreuisse post præuisum hominis lapsum. Ex his tria sequuntur. Primum est Angelos & corum peccata fuisse à Deo præuisa in genere cause materialis ante decretum Incarnationis. Probatur; quoniam ante illud decretum in genere cause materialis præuidit Deus peccatum Adæ & eius gravitatem & eius causas, quod scilicet non fuit ex malitia, sed ex extrinseca dæmonis tentatione, ergo prius vidit dæmonem & eius peccatum superbia & inuidia, qui eū impulit ad hominis tentationem. Secundum est Deum prius in eodem genere cause materialis, quām voluerit Incarnationem cognouisse non solum peccatum hominis originale, sed etiam actualia: Quod pro-

etiam organica, et cetera accidunt. Quod propter
tum: quia decreuit Deus Incarnationem post
reprobata legalia sacrificia, veluti insufficientia
ad expianda peccata, & post praeuisis hominum
iniquitates ab Isaia commemoratas in allegato
cap. 59. at legalia sacrificia pro peccatis actualibus
offerebantur, & peccata quem loco notato recen-
set Isaiae erant actualia; ergo. Quamvis ergo pot-
teretur Deus post praeuisum originales peccatum,
antequam actualia praeuiderer, Incarnationis
mysterium determinare, quod pro signo illo ad
foliis originalis remissionem ordinaretur, non
tamen de facto sic fuit à Deo volitum: quoniam,
ut dicitur *Roman. 5.* Deus voluit donum esse ma-
iestas, quam debitum Adæ, quod etiam probatur:
quoniam antequam praeuidetur peccatum ori-

A *ginale in communī, praeuidentur peccata malorum Angelorū, ex quoru tentatione peccatum hominis originale processit; & praeuidetur etiam actualē peccatum Adæ & Euæ, & rursus antequam praeuidatur peccatum originale in iis, qui contrahunt illud ex illico concubitu, praeuidetur actualē peccatum Parentum; ergo si praeuidit Deus originale peccatum antequam voluerit Incarnationem, praeuidit etiam ante illius decretū actualia: Denique ut in articulo sequenti probat S. D. Mysterium Incarnationis volitum s. Then. fuit & factum in remissionem, non tantū originalis sed etiam actualium peccatorum; igitur actualia peccata, ad quorum remissionem ordinatur Incarnatio Verbi, fuere ante illam praeuisa.*

B *Terium ex istis consequens est, Deum ante Incarnationis decretum omnia naturalia cognouisse, quatenus homini seruiunt. Probatur: quoniam, ut ante diximus, Incarnatio decreta fuit post legalium sacrificiorum reprobationem, & post hominum peccata praeuisa, sed horum cognitio notitiam presupponit rerum naturalium & politicarum; ergo. Et confirmatur: quoniam ante volitionem Incarnationis praeuidit Deus naturam humanam per omnes suas causas, prout sc. dependebat à celis, elementis, cibis &c. igitur praeuidit has omnes causas naturales.*

C Tertia d^{icitur} pars , nimirum peccati remissio-
nem fuisse volitam & praeuisam, antequam fieret
Incarnationis decretum , probatur ex dictis;
quia voluntatem Incarnationis præcessit voli-
tio sacrificiorum , quibus expiarentur peccata,
& voluntas inuenienti hominem , qui ceteros à
peccatis erueret, vt patet ex verbis I^oia^e & Pauli
supranotatis : hoc autem supponit voluntatem
remedij contra peccatum. Præterea I^{oan}.3.dici-
tur : Sic Deus dilexit mundum , vt filium suum vnige-
nitum daret, vt omnis, qui credit in ipsum, non pereat,
sed habeat vitam eternam : Quibus verbis planè
significatur Incarnationis decretum ex amore
Dei processisse, quo remedium afferre voluit ho-
minibus ne perirent. Quod autem remedium

D hoc sit à Deo volitum prius in genere cause materialis, quam Incarnatio probatur: quia remissio peccati materia fuit, circa quam Incarnatio Verbi versari debebat operatio; igitur peccati remedium fuit prævolitum in genere cause materialis, probatur illatio; quia quod in aliquo genere causa prius est altero, in eodem etiam genere prius est à Deo volitum: at materia circa quam versatur aliqua operatio prior est illa in genere cause materialis, ergo. Antecedens autem probatur: quia, sicut effectus artis habet rationem materiae circa quam versatur ars, ita natura ut reparanda, vel remedium peccati, ut per Christum causandum fuit materia, circa quam versabatur operatio Christi.

E Postrema dicti pars, remedium peccati finem esse Incarnationis atque adeò in genere cause finalis prius à Deo volitum fuisse peccati remedium, quām Incarnatio: & probatur primò: Quia Scriptura, Concilia & Patres sapè dicunt Dei filium ad redimendum nos, & propter nostram salutem de celis ad nos assumpta humanitate nostra venisse, qua loquendi forma significatur peccati remedium esse aliquo modo finem Incarnationis, ac proinde quadam ratione prius in genere cause finalis fuisse à Deo volitum; ergò: Antecedens patet ex illis Domini verbis Ioann. 3. Sic Deus dilexit mundum, &c, ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam aeternam; & idem habetur Matt. 18. Luc. 19. ad Gal. 3.1. ad

Tunc 1. & 1. Ioan. 3. & in locis Isa. supra notatis, & in Symbolo Concilij Niceni, Ephefini, Calcedon. Toletani 6. & 11 dicitur Dei filium propter nos homines, & propter nostram salutem incarnatum suile. Patrum vero dicta superius indicavimus. Secundò probatur idem ratione D. Bonaventura: Quia si Deus Mysterium Incarnationis non propter remedium nostrum, sed propter perfectam sui communicationem primò voluisset, censeremus nos longè minus a Deo beneficium recepisse, quammodo; ac perinde minus pro beneficio Incarnationis Deo debemus. Prior consequentia probatur: quia maius beneficium est, quod inimicis propter eorum utilitatem confertur: itaque si Deus Incarnatione voluit in peccati remedium, hoc ipso destinavit illam ad inimicorum utilitatem, quod maius est beneficium.

Vt autem intelligamus, quomodo peccati remedium sit finis Incarnationis, recolenda primò est distinctio superius explicata, nimirum duplum esse finem; alter est gratia cuius; qui scilicet propter se intenditur & amatur, & ad quem cetera ut media voluntà diriguntur: alter est finis cui prouenit utilitas aliqua; quomodo rufus dicitur esse finis Regiae prouidentiæ; quoniam ex gubernatione Regis accipit utilitatem, & inferiorum generatio finis est cui motus celi; quia res istæ inferiores beneficium habent generationis ex motu cœli; quo etiam modo finis Angelorum homo est, non propter quem creati sunt Angeli, sed sua iugis custodia spiritus illi celestes afferunt utilitatem. Secundò sciendum est idem posse esse effectum respectu ciuidem in eodem genere cause; quamvis non in eadem atoma specie; ex gr. accidentia sunt cause materialis ad esse subiecti; quia disponunt ad illud; dispositio vero reductiù pertinet ad causam materialem, & tamen subiectum causa materialis est accidentiū, cum ea in ipso recipiat & sustinet: Non eadem tamen est vtrinque species atoma cause materialis sed diuersa, vt patet ex modo causalitatibus diuersis; illa enim rationem habent & exercent cause materialis ut dispositiones, hoc autem ut subiectum; quorum rationes non solum absolute, sed etiam in genere cause materialis maximè distant: Idem etiam contingit in genere cause finalis: bonum enim exercitus ad bonum Dux ordinatur, ut ad finem gratia cuius, vt ait S. D. 2. 2. q. 39. a. 2. ad 2. & tamen Dux ordinatur ad bonum cuiuslibet militis, ut ad finem cui: quæ tamen rationes finis diuersæ sunt secundum speciem; sic igitur in proposito, quamvis omnia ad Christum passibilem ordinentur, ut ad finem gratia cuius, siue propter se intentum & amatum, & propter illum, & gloriam eius, ut finem principalem sit volitum peccati remedium; potuit tamen Incarnatio & Christus ipse ad humanæ naturæ infectæ peccato remedium ordinari, ut ad finem cui ex illa proueniebat utilitas & liberatio. Sed quemadmodum hæc ratio finis non constituit finem simpliciter, sed tantum secundum quid, ita non confert, aut infert in tali fine prioritatem simpliciter in genere cause finalis, sed tantum secundum quid respectu eorum, quæ ordinantur ad ipsum; quod igitur hic intendimus, est peccati remedium causam esse finalem secundum quid Incarnationis, & priorem ea secundum quid, & prius etiam esse volitum in genere cause materialis, quam Incarnatio Verbi.

SECUNDVM, quod hic est probandum & explicandum, est Incarnationem in carne passibili vel Christum ipsum ut passibilem & eius gloriam, esse finem

A à Deo int̄etum in genere causa finalis prius simpliciter, quam totus ordo naturæ & gratiae, & prius quam peccatum intelligatur praeiustum, ut futurum, aut permisum. Huius dicti prima pars, quæ de Christo & Incarnatione loquitur in carne passibili per comparationem ad ordines naturæ & gratiae, communiter à Theologis admittitur, quo ad Christum & Incarnationem absolutè sumptam, i. præcisamente passibilis. Et probatur ex diuina Scriptura Eccl. 24. ubi Verbi incarnati personam loquenter inducens, ait: Ab initio & ante secula creata sum, id est, creata naturæ viri personaliter prævia sum; ut ibidem exponit Glossa; non potest

B autem illa dictio ante prioritatem temporis significare: quoniam, ut dicitur ad Gal. 4. Mysterium Incarnationis factum fuit in plenitudine temporis, neque potest intelligi de prioritate præscientiæ & prædeterminationis: Quia creaturis omnibus est commune in Dei prædeterminatione fuisse ante omnia secula; sunt igitur intelligenda de prioritate causa finalis, siue secundum ordinem intentionis in voluntate Dei. Probatur autem eadem pars ut iacet, primò: Quia Deus per Incarnationem est quodammodo specialissimo in carne Christi passibili, & in ipso Christo passibili dicente Apostolo, 2. Cor. 5. Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi; ergo Christus etiam ut passibilis est prius omnium volitus ante omnia. Probatur illatio: Quia Deus, tam secundum se, quam ut existens alicubi speciali modo, finis est omnium; ex gr. In Eucharistia Deus est speciali modo & ideo ceterorum omnium Sacramentorum gratia ad Eucharistiam ordinatur, etiam quando in nocte conœ fuit à Domino consecrata: & quia Deus etiam speciali modo est in hominibus iustis, ut ostendimus in 1. p. cum D. Tho. q. 43 a 3. ideo iusti sunt finis omnium, iuxta illud 1. Corint. 3. Omnia vestra sunt; ergo similiter quia Deus erat in Christo passibili modo quodam excellentissimo, ad prouidentiam Dei pertinebat omnia ad illum, ut ad finem ordinare. Tertiò Christus ut gloriatus siue Christi gloria est finis omnium; ergo etiam ut passibilis. Antecedens est Chrysostom. hom. 71. in Ioan. & Concil. Trid. sess. 6. c. 7. dicente, gloriam Christi esse finem nostræ iustificationis, ex quo sequitur etiam esse finem omnium creatorum; cum omnia creata ordinentur ad ordinem gratiæ, ut ad finem. Consequentia vero probatur: quia Christus in statu gloriæ finis est omnium propter uniuersi hypostaticæ dignitatem: sed eandem dignitatem habet in statu passibili; ergo.

Quartò ut aliquid sit alterius finis, sat est si illud acceptetur & ametur ex amore illius: at humanæ naturæ remedium acceptatur & amat à Deo ex amore Christi passibilis; ergo Christus passibilis est finis nostri remedij seu redemptionis. Maior patet: quia Deus ideo seipsum amat ut finem; quia cetera diligit ex amore sui. Minor vero probatur: quoniam ex acceptance Christi passibilis oritur remissio nostri peccati, & ex dilectione illius passibilis multo nos amore ut eius membra diligimus: Denique si Christus ut passibilis non est finis omnium; quia factus fuit homo, ut nos redimeret, sequitur illum neque ut gloriatus & cœlum ascendentem, & ibi regnante, & in dextera Dei sedentem esse finem omnium, siquidem illuc ascendit, ut appareat rultui Dei pro nobis, ut ait Apost. ad Heb. 9. & ut oret pro nobis, iuxta illud 1. Ioann. 2. Aduocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum, ut preparet nobis locum, ut ipse ait Ioann. 14. Consequens autem falsum est, ut ostendimus, & et-

Iam aduersarij confitentur dicentes; Christum in statu gloria esse finem omnium.

Altera verò dicit pars affirmans diuini Verbi Incarnationem in carne passibili fuisse prius in genere causæ finalis à Deo volitam, quām permitteretur aut præuideretur à Deo peccatum. Probatur: quia non intelligitur permisum nec præuisum à Deo peccatum, nisi post volitionem humanae naturæ, cuius defectus est. Sed natura humana fuit incarnatione posterior in genere causæ finalis à Deo volita; ergo in eodem genere permisso & præuisio peccati fuit Incarnatione posterior, sed de hoc infra differemus ubrius.

Ex diætis sequuntur tria. Primum est, Christum non simul cum alijs, sed prius omnibus esse prædestinatum. Probatur: quia finis est omnium prædestinorum; ergo prius fuit intentus, quām illi. Secundum est, Christum fuisse prius intētum, quām totum vniuersum includens ordinem naturæ, gratiæ & vniōnis hypostaticæ: probatur, nam alioquin totum vniuersum, & non Christus diceretur primogenitus omnis creatura, & fuisse creatum, scilicet in intentione Dei ab initio, & ante secula; siquidem vniuersum prīmō fuisse intentum; at consequens falsum est; quoniam haec non de vniuerso, sed de Christo dicuntur, vt patet Ecl. 24. ad Rom. 8. & ad Heb. 2. Præterea, licet Deus & vniuersum sit extensiù maius bonum, quām solus Deus, vt explicauimus in 1. p. q. 6 a 2. Deus tamen finis est omnium & ipsius etiam vniuersi; ergo similiter licet Christus & vniuersum sint maius bonum extensiù, quām solus Christus: ipse tamen finis vniuersi, quoniam in se continet intensiù gradus omnes & perfectiones totius vniuersi. Et quemadmodum Christus absolutè dicitur caput Ecclesiæ, vt patet ex Apostolo ad Ephe. 1. & ad Col. 1, quia licet Ecclesia includat caput & membra sive corpus, & Christus non sit caput ipsius capit, est tamen caput omnium membrorum, quæ possunt habere caput; quod satis est vt absolutè dicitur caput Ecclesiæ: ita vt absolutè dicatur finis vniuersi, non exigitur vt sit finis sui ipsius, qui includitur in vniuerso, sed satis est vt sit finis aliorum omnium, quæ possunt ad ipsum ordinari. Tertium est, Christi merita & satisfactionem esse prius à Deo volita, quām iustificatio nostra & ipsum vniuersum. Probatur hoc illatum: quoniam operationes illæ maioris erant valoris & dignitatis personalis, quām alia res vniuersi, & ad ordinem pertinebant superiorem, scilicet vniōnis hypostaticæ, & ex earum amore & acceptatione nos iustificamur à peccatis; ergo nostra iustificatio, quæ finis est ceterorum, ordinatur ad illas, vt ad finem. Et confirmatur prīmo: nam id postulat rectus ordo; quoniam operationes illæ Christi Domini longè perfectiores sunt nostra iustificatione; ergo licet ordinentur ad eam, vt causæ morales ad effectum, non tamen vt media ad finem propriæ & absolutè loquendo. Secundò confirmatur: quoniam in primo signo, quo Deus voluit Christum ante omnes creature, voluit illum vt actu operantem & merentem; ergo in eodem signo ante volitam nostram iustificationem voluit Deus merita & operationes: Antecedens patet; quia Deus voluit Christum vt omnino perfectum in actu secundo & vt caput omnium; alias Christus id non haberet ex vi sua prædestinationis: Ad hoc autem, vt sit volitus omnino perfectus in actu secundo, & vt caput influens in membra requiratur, vt sit volitus tanquam merens & satisfaciens, sic enim influit in membra;

A Consequentia verò probatur: quia quod in illo priori signo fuit volitum, fuit volitum ante creature, quæ tunc non fuerunt volitæ.

Denique nota tertium signum posse in duo signa distingui, & eadem ratione sextum, vt patet ex dictis circa præcedentem conclusionem.

TERTIA CONCLVSI O. Ante voluntatem, seu *decretum efficax Incarnationis diuini Verbi, ac prædestinationis Christi præcessit ordine rationis in Deo præscientia originalis peccati, & ceterorum omnium aeternalium.* Hęc sequitur immò continetur evidenter in ordine actuum supra constituto & explicato; & eam affirms expressè S. D. hic in responsu ad 4 dicens, prædestinationem præsupponere præscientiam futurorum: cuius propositionis sensus est: Prædestination, vt respicit prædestinationem, præsupponit præscientiam futurorum non prædestinationem, sed eorum quæ præsupponuntur, vel ordinantur per prædestinationem, inter hęc autem constat etiam esse peccata, quatenus pertinent ad ordinem naturæ, vt hic scitè Caiet aduerterit.

Sed ait Suarez verba D. Th. non posse intelligi de præscientia absoluta, sed tantum de præscientia conditionata; quia subdit S. D. Et idem, sicut Deus prædestinat salutem aliqui hominis per orationes aliorum implendam, ita etiam prædestinavit opus redemptoris in remedium peccati: in quo exemplo (inquit Suarez) prædestinationis talis hominis non præsupponit præscientiam futuræ orationis aliorum, vt propter eam præuisam Deus alium prædestinet; alias posset unus impetrare aut mereri de congruo totam prædestinationem, quod falsum est; quia potius tale meritum, vel oratio Stephani, verbi gratia, fuit effectus prædestinationis alterius, videlicet Pauli; non ergo de præscientia absoluta, sed de conditionata loquitur S. Thom. Respondetur, D. Thom. ea respons.

solvit. satisfacere huic argum. Dicitur Rom. 1. de Christo:

*Qui prædestinatus est filius Dei in virtute; ergo etiam ante peccatum necessarium erat filium Dei incarnari, ad hoc, vt Dei prædestinatione impleretur. Probatur consequentia: quia prædestinationis Dei est æterna. Respondet S. D. nullam esse consequentiam; quia prædestinationem præsupponit præscientiam futurorum, & idem sicut &c. ac si diceret: ex hoc, quod Christus prædestinatus est ab æterno, non sequitur, illum prædestinatum fuisse absque ordine ad peccatum per merita, & satisfactionem tollendum, sicut ex hoc, quod prædestinationis aliqui hominis est æterna, non sequitur eam ex ipso prædestinationis decreto non esse per orationes aliorum implendam, cum Deus de facto prædestinet salutem aliqui hominis per orationes aliorum implendam; adeo vt exemplum afferatur, vt simile tantum, quo ad connexionem prædestinationis, sive rei prædestinationis, vt sic cum alia, sive illa sit sive non sit prædestinationis effectus; non autem quod connexionis causam, seu rationem, scilicet præscientiam, que in Christi prædestinatione secundum D. Thomam est præscientia peccati: Iam enim diximus cum Caietano dictum illud, *Prædestinatione præsupponit præscientiam futurorum*, intelligendum esse de præscientia eorum, quæ non constituuntur per prædestinationem; constat autem orationes per quas aliquis est salvandus, per prædestinationem constitui; quia sunt eius effectus: Vbi aduertè Albertinum in allegato Corollario punto 6. pag. 732, falsum impone D. Thom. nimis, quod dixerit prædestinationem aliqui electi præsupponere orationem aliqui Sancti, per quam ille electus sal-*

tur: hoc enim nusquam somnianit Sanct. Doct.

Probari potest hæc conclusio illis omnibus diuinæ scripturæ & Sanctorum authoritatibus quibus probant hic expositores primam cōcluſionem S. Th. quas omnes probationes diligenter collegit Astur. & post eum Vafq. Et probatur etiam Quia Iohann. 3. dicitur: *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, vt omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam eternam.* & Ephes. 2. *Deus autem, qui diues est in misericordia, propter nimam charitatem, qua dilexit nos, cum esses mortui peccatis coniuncti, nos in Christo: at nisi Deus præuidisset ab æterni peccatum, & misericordiam hominis non posset propriè, neque verè dici, Deum ex æternâ dilectionis & miserationis affectu filium suum unigenitum nobis in satisfactorem & Salvatorem dedisse, ut à morte peccati & damnationis æternæ eriperemur: igitur ante Incarnationis decreta fuit in mente diuinæ præficiens peccati, & misericordiæ nostræ per Incarnationis opus reparande. Secunda propos. probatur: quia misericordia in nobis, vt ait August. lib. 9. de Cœlit. Dei. c. 5. est alienæ misericordiæ in nostro corde compassio;* in Deo autem est humanae misericordiæ subleuatio, vt affirmat S. D. 1. p. q. 21. a. 3. igitur misericordia supponit misericordiam à misericordante cognitam, & ab ipso subleuandam; ergo nisi Deus præuidisset ab æterno peccatum &c. Alias probationes refert Suarez, disp. 5. scđt. 6.

„ QVARTA CONC. Deus ante præsum peccatum non determinauit in vniuersali aliquam vniōnem, alicuius personæ ad aliquam naturam creatam. Probatur prīmò: quia Leo Papa in serm. 3. Pentecostes ait; *quod si homo non peccasset, creator mundi non fieret creatura.* Quibus verbis vniuersaliter negat Deum in aliqua ex tribus personis vniendum formalicu naturæ creatæ, nisi propter peccati remedium. Idem docent Nazianzenus in orat. 4. de Theol. Basil in orat. de nativitate Christi. Hierony. Eccles. 7. & August. in Psal. 36. Concio seunda. Secundò probatur ratione D. Th. Quia non existat aliquid revelatio de tali decreto; ergo. Tertiò: quia prioritas hæc sumitur ex ordine obiectorum secundum se: sed inter vniōnem in communi, & incarnationem hanc in particulari nullus est ordo ex natura rei formaliter aut eminenter: quia solum ratione distinguuntur, & neutra est alterius causa; ergo. Denique probatur; quia cognoscere aut velle obiectum in communi prius, quam in particulari sonat imperfectionem in potentia, quæ transit de potentia in actum; quod Deo repugnat, qui semper est in actu perfecto & ultimo; atque ideo semper intelligimus eius actum ad obiecta determinata secundum omnes suas conditiones terminari: qua ratione non intelligimus cognitionem aut amorem Dei prius terminari ad ens aut bonum in communi, quam ad obiecta particularia; sed cum D. Th. dicimus actum diuinæ cognitionis & amoris prius causalitate ad esentiam suam particularē terminari, & ratione illius ad obiecta particularia.

„ QVINTA CONCL. Mysterium Incarnationis non habet plures fines principales, & totales minime subordinatos. Probatur prīmò ex dictis Sanctorū pro quarta cōclusione notatis: quæ non rectè expllicantur dicendo eos loqui de Incarnatione in carne passibili; nam eodem modo dicere verè potuisse Christū non venisse; quia possint exponi de aduentu in carne impassibili. Secundò probatur: quia si plures fuerunt Incarnationis fines totales supra notati, sequitur fuisse carnem assu-

A pturum, etiam si mundus non esset à Deo creandus: at consequens est absurdum; ergo. Probatur illatio: quia posset Deus sola vnam numero humanitatē creare, cui filius personaliter viniretur, & tūc secundū huius sententiæ defensores perficio ipsa Incarnationis sufficeret ad mouendum Dei voluntatem, vt eam produceret. Et confirmatur: quia secundū hanc opinionē, quā tuerit Suar. sequitur, remediū peccati hon esse vnu ex finibus principalibus Incarnationis, sed medium ad finē, cuius oppositū docet hic exposito. Probatur consequentia: quia Suarez ait, vnum ex finibus principalibus Incarnationis fuisse Deū se cōmunicare creaturæ modo conuenientissimo ad sua omnia attributa manifestanda: at supponit to peccato medium necessarium ad ea manifestanda erat redimere hominem; cum hoc maximè reluceat Dei misericordia, iustitia, &c. ergo remediū peccati & redemptio hominis electa fuit vt medium ad attributa Dei nobis & Angelis modo conuenientiori manifestanda; ac proinde nō fuit finis per se intentus & principalis. Tertiò. Contradiccio est rē quæ iā incēpit, iterū incipere: at hoc sequitur ex opinione Suarezij; ergo. Maior probatur: Quia incēptio includit negationem præterita existentia; & ideo si modo incēpit res, ante nō erat. Minor verò probatur: quia si Incarnatio prius fuit à Deo volita propter alias fines, & posterius ob peccati remedium, in illo priori rationis, iam incēpit esse futura: quia Dei voluntas efficax de productione alicuius rei causa est, virtute cuius illa res incipit esse futura in determinatione primæ caue; ergo si postea in alio signo rationis Incarnatio fuit primò volita propter remediū peccati, ex vi illius volitionis, iterū inciperet esse futura; alioquin talis volitio nō esset efficax respectu illius, cū nihil causetur in illa, quod antea non haberet secundū substantiam. Sed fortasse dicit Suarez: In primo illo signo, quando volita fuit Incarnatio propter alias fines, incēpisse esse futurā absolutē secundū substantiā: in secundo verò signo, quando volita fuit in remediū peccati, incēpisse esse futurā non absolutē sed in carne passibili. Sed cōstatra hoc est: quia volitio illius prioris signi non fuit efficax absolutē; quia nihil circa Incarnationem efficit, neque aliquo modo produxit illam ad aliquod esse; & tamen voluntas efficax est, ex qua in re ipsa sequitur effectus. Nec fuit efficax ex suppositione, si peccatum non esset; quoniam ex nulla parte constat, talem conditionem diuinæ volitioni fuisse appositam, vt fieret Incarnatio. Quamvis enim sciamus Incarnationem in carne impassibili ob sui perfectionem Deo placere simplici affectu complacentiæ, eo modo quo placet illi alterius vniuersi perfectio, aut Incarnatio patris: hinc tamen non rectè colligitur illam primo fuisse intentam à Deo. Sed dicit Suarez. Dei voluntas antecedens qua vult omnibus gratiam, fieret efficax, si non esset peccatum; ergo eadem ratione voluntas antecedens, & simplex complacentia, quam Deus habet de Incarnatione in nature impassibili, fieret efficax non existente peccato. Sed falsum assumit; nam resp. ex antecedente voluntate, qua Deus dare vult omnibus gratiam, solum sufficientia causantur auxilia, quæ sola ad beatitudinem non perducunt; vt autem esset efficax illa voluntas, efficacia cauare deberet auxilia; quibus infallibiliter saluaremur. Et ideo voluntas illa antecedens, etiam si peccatum non esset non fieret consequens & efficax: eodem itaque modo voluntas antecedens de Incarnatione in natura impassibili, quam ponit

Cōstatra.

Instantia.

E

Suarez in Deo non fieret efficax deficiente peccato: quoniam ex illa non oriuntur media infallibiliter perducentia in talem finem.

SEXTA CONCL. *Si non peccasset homo, filius Dei ex vi decreti, quod de facto fuit in Deo, no[n] fuisse non assumpset humanitatem: H[oc]c concludo simul cum sequente continentur in conclusione S. D. in textu, & eodem etiam argumendo probatur. Et probatur etiam optimis argumentis. Primo. Christus fuit a Deo praedestinatus in remedium humani peccati, & in redemptorem ac reparatorem humanae naturae peccatoe collapsae; ergo peccatoe non existente Christus ex vi decreti, quo fuit praedestinatus, non veniret. Consequentia patet. Antecedens est fidei dogma certissimum: & probatur ex multis diuinæ scripturæ testimonijs: Nam *Luc. 19.* Christus Dominus de seipso dicit: *Venit filius hominis querere, & salutem facere, quod perierat: alia quedam toca supra notauimus, quibus adde ea, quæ producit ac diligenter expendit Asturicensis in allegata. questione sexta dubio primo, concl. 4. pagina 636. & seq.* Vbi non solum antecedens, sed Conclusio nem ipsum probat multis Sanctorum Patrum dictis, quæ ante eum refert Medina, & copiosius Valen. & ea ponderat Vasq. *disput. 10. capitulo 7.**

Rada inter locutio. Sed huic arg. respondent qui Scott sententiam tuentur, Diuinæ scripturas & Sanctorum dicta, quæ aduentus Christi in carne, peccatum ut causam constituant, intelligenda esse de aduentu eius in carne passibili: Sed hanc non fuisse præcipuum Incarnationis causam, quo ad eius substantiam, nec aduentus eius absolutè considerati: Ita re-

Rada respo. si confuta. ext. spondet Rada *Contr. 5. a. 3.* Sed haec easio per argumenta sequentia confutatur. Quibus etiam directè probatur nostra Conclusio; igitur secundò sic argumentor: Quoties diuinæ littera quidpiam determinatè pronuntiant, & certam aliquam illius causam non semel sed frequenter assignant, ex hoc per firmam ac optimam consequentiam colligimus, illam esse solam causam aut saltē præcipuum seu principalem, sine qua res minime fierent: at scriptura sacra causam Incarnationis diuini Verbi & aduentus Christi dicunt fuisse redemptionem humani generis; ergo per bonam ac evidenter consequentiam rectè colligimus hanc solam vel principalem extitisse, vt ea remota filius Dei nequaquam in assumpta carne veniret. Minor patet ex dictis. Major probatur: quoniam ex eo, quod diuina scriptura sèpius affirmat mortem ex primi parentis transgressione in totum genus humanum fuisse transiustam, colligimus solam culpam inducendæ mortis causam extitisse, ac proinde si non peccasset Adam, immune perpetuò futurum à morte genus humanum. Similiter quia sacra littera pluribus in locis, vbi de mundi creatione loquuntur, vnicum tantum mundum expresseunt, firma consequentia deducimus unum dūtaxat mundum à Deo fuisse creatum. Deniq; quia diuina scriptura tres tantum in una Deitate personas nominavit, nusquam autem esse quatuor aut plures asseruit, certissima fide credimus & confitemur tres esse tantum & non plures in Deo personas; Ex quibus deduco regulam ad sacrarum litterarum intelligentiam cuiilibet sapienti ac pio Theologo valde necessariam, videlicet argumentum ex facris litteris negatiuum tunc verè firmum & efficax esse, cum res de qua loquuntur, grauis est ac magni momenti, & de ea non obiter aut ex accidenti sed ex præcipuo quodam instituto consideratè & perspicue ac distinctè loquuntur; vt patet in tribus nunc pro-

*Regula mo
tanda.*

A ductis exemplis: in his enim & similibus negatiua propositiones æquipollent affirmatiuis: exempli gratia: H[oc]c propositio, Scriptura non exprimit aliam causam mortis quam peccatum, æquipolle huic: Scriptura docet solum peccatum esse causam mortis, & sic de alijs; & ideo rectè in

similibus ex negatiua licitum est arguendo per firmam conseq. deducere affirmatiuam. **Tertiù** sic arguo: Si non existente peccato Christus venturus erat in carne impassibili ex decreto, quod in Deo fuisse ante præuisionem peccati docent Scotisti & ali, sequitur absoluè dicendum esse Christum in mundum non venisse ad redendum genus humanum: at consequens salua fidei sinceritate non potest admitti: quia manifeste

B facris litteris aduersatur ubiq; docentibus Christum ut humani generis redemptorem & Salvatorem in mundum venisse: sequela verò probatur: quia secundum illam opinionem iam Christus erat venturus ex alia principali causa, & ex decreto quod præcessit in ligno rationis præscientiā peccati, & decretū de homine redimendo; igitur neq; simpliciter neq; secundū locutionis proprietate dici posset Christū ad redendum genus humanum venisse: Et quamvis Franciscus Cartagena ab Astur. relatus, & quidam alij cōsequentiam admittant dicentes, non esse simpliciter afferendum Christum in remedium peccati venisse, sed eum addito seu limitatione dicendum esse Christum passibilem & mortalem in remedium peccati venisse; hoc tamen temerè dicendum ac piarum aurium offensuum non videatur villa ratione posse tollerari; cum diuinæ scriptura Patres & Concilia simpliciter affirment Dei filium propter nos à peccati seruitute redimendos, & Deo reconciliandos in assumpta nostra natura venisse. **Quarto** Sic arguo: Si decretum Incarnationis & Christi prædestinatio fuit in signo rationis antè peccati præscientiam, vno ex tribus modis fuisse necesse est; aut enim decretum seu prædestinatio fuit de Christo venturo in carne impassibili & immortali, aut in carne passibili & mortali, aut in illo signo decretum fuit de sola Incarnationis substantia nihil prout statuendo de circumstantijs, scilicet passibilitate aut impassibilitate, sed hæc referando alteri diuinæ mentis decreto: at nullo dictorum modorum fieri potuit decretum Incarnationis & Christi prædestinatio ante peccati præscientiam; ergo decretum Incarnationis, & prædestinatio Christi non fuit in Deo, nisi peccato præuiso, ac proinde fuit in peccati remedium. Major ex sufficiens constat diuisione. Minor quo ad singulas eius partes probatur. Et primò Christum in illo signo non fuisse prædestinatum, vt veniret in carne impassibili & immortali; Quia si Christus antè peccati præscientiam sic fuit à Deo prædestinatus, sequitur Christum etiam supposito peccato fuisse venturum in carne impassibili, probatur sequela; quia si non veniret in carne impassibili, hoc esset ex altera durarum causarum scilicet vel quia decretum non esset efficax, vel quia mutatum à Deo fuisse in posteriori signo rationis, in quo præuidit Adam peccaturum; vtrumque autem error est intollerabilis. Primum quidem contra Dei potentiam. Secundum autem contra eius immutabilitatem. Probatur illatio; quia secundum dictam opinionem Deus ante præscientiam originalis peccati constituerat absoluto decreto, vt filius Dei carnem assumeret immortalem, sed peccato præuiso in alio signo rationis decrevit, vt iam non in carne impassibili sed in carne passibili veniret

ficut

sicut de facto venit; hæc autem est manifesta mutatio diuini decreti, & per consequens actuum intellectus & voluntatis ad unum actum decreti concurrentium. Secundò probatur secunda pars minoris, nimurum decretum illud in illo signo rationis esse non potuisse de Christo venturo in carne passibili. Primo; quia sequeretur peccato etiam non existente Christum fuisse venturum in carne passibili, quod esse falsum declarant scriptura sacra & Sanctorum dicta, quæ latè referunt hic expositores & Asturic. loco notato, & pag. 697. pro sua quinta Concl. Secundò; quia si Adam non peccasset, nec ipse nec eius posteri moriendi necessitatem incurrisserint; ergo multò minus Christus nullo existente peccato venisset in carne passibili & morti subiecta. Tertia demum pars minoris, videlicet decretum illud esse non potuisse sola & præcisâ Incarnationis substâlia probatur primo. Prædestination pars est diuina prouidentia perficissima, quæ singulares omnes rei prædestinationæ circumstantias attendit ac prædeterminat: at primum illud decretum secundum dictam opinionem fuit decretum prædestinationis Christi; igitur eo determinauit Deus, qualem Christus carnem esset habiturus, at scilicet passibilem vel impassibilem, quo loco, tempore & quibus alijs conditionibus & circumstantijs nobis esset à Deo mittendus. Et confirmatur; quia Christus venturus erat in mundum, ex vi decreti & prædestinationis; at Christus in mundū veniens necessariò debuit habere carnem determinatam individualiter secundum esse substantiale, quantitatem & qualitates, modum veniēdi per generationem, vel creationem, & secundum alias circumstantias; ergo etiam in decreto Incarnationis debuit horum omnium esse prædefinitio; alioquin Incarnatio secundum esse suum individuale completum non esset à Deo prædefinita seu prædestinata: atque ita per accidens ac præter Dei prædestinantis intentionem Incarnationi Verbi conuenient omnia ad eius esse individuale secundariò pertinentia. Quod afferere, nedum est absurdum, sed erroneum; igitur hæc simul cum Incarnationis substantia fuerunt à Deo prædefinita. Postremò vt eiusdem conclusionis veritas & sensus apparcat evidenter sic argumentor: Quamuis, vt supra notauimus, plures sint rationes & causæ prædestinationis Christi ex parte rei prædestinationæ, scilicet Dei gloria & Christi gloria & hominis ac totius vniuersi perfectio & exaltatio: omnes tamen rationes & causæ motiuæ propter quas Christus fuit à Deo prædestinatus, fundamentum habuerunt in humani generis redemptione, adeò vt omnia prædicta, scilicet gloria Dei & Christi &c. Deus intenderit per modum unius integræ & totalis effectus consequentis humani generis redemptiōnem Christi vita & morte comparatam; ergo si non peccasset homo, filius Dei ex vi decreti quod de facto fuit in Deo non veniret in mundum. Antecedens probatur ex verbis Apostoli ad Ephes. primo dicentis: *Qui præstinxit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsam secundum propositum voluntatis sua in laude gloriae gratia sue, in qua gratia autem nos in dilecto filio suo, in qua habemus redēptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum diuitias gratia eius, quæ super abundavit in nobis:* Quibus verbis Apostolus totam Christi prædestinationem cum eius causis & effectibus perspicue ac diligenter expressit: dicēs enim in laude gloriae gratia sue finem indicat nostra prædestinationis in Christo, & per Christum & finē prædestinationis ipsius

A Christi, qui prædestinatus est, vt esset splendissimum exemplar & caput omnium prædestinatarum; ideo autem non simpliciter dixit in laude gloriae eius, sed in laude gloriae gratiae eius; quia gloria hæc debuit ex gratia redēptionis, veluti ex quadam radice & fonte promanare, quod explicat Apo. addit: *In qua gratia autem nos in dilecto filio suo, in quo habemus redēptionem per sanguinem eius &c.* Igitur rationes omnes & motiuæ prædicta pro una perfecta & integra ratione, seu motiuo Incarnationis cum peccati remedio seu reparatio facta per Christum computanda sunt.

S E P T I M A C O N C. Absque fundamento afferatur quid, si Adam non peccasset, filius Dei ex vi alterius decreti nostram assumpsisset humanitatem. Hec conclusio eisdem probatur sacrarum scripturarum oraculis & Sanctorum dictis, quibus præcedens conclusio probari consuevit. Loca diuinæ scripturæ & Sanctorum dicta collegunt Asturicensis pag. 656. & Vafq. disp. 10. c. 4. & 5. Potest autem ex scripturis & Patribus sic breuiter probari conclusio: Diuinæ scripturæ & Sancti Patres absolute pronuntiant Christum ad nos à peccato redimendos in mundum venisse, & ex Patribus Nazianzenus, Ambrosius & Augustinus affirmant, nullam aliam Incarnationis dominice causam extitisse, quam redēptionem humani generis à peccato; igitur absque fundamento dicitur aliam Deo fuisse sufficientem causam vendredi in carne impassibili, si non peccasset homo: peccato vero supposito rationem veniēdi in carne passibili fuisse naturæ nostræ reparacionem, & hanc solâ à scripturis & Doctoribus assignari. Cum enim Sancti Patres rationem illam, scilicet exaltationem humanæ naturæ & totius vniuersi perfectionem, quam isti per se sufficientem adventus filii Dei causam esse contendunt, facile potuerint excogitare, & tamen absolute pronuntiant Dei filium vt Salvatorem in mundum venisse, & quidam ex eis præcipui dicant, nullam aliam Incarnationis filij Dei causam extitisse præter redēptionem hominis à peccato, vana prorsus esse conuincitur tamen Schotistarū, quā Suarezij phantasia de causa prædicta Incarnationis à redēptione diversa. Adde rationem D. Thomæ in hoc articulo pro prima sua Conclusione. Eandem etiam veritatem confirmat S. D. in suo Commentario super prima ad Timoth. primo cap. Vbi expponens illa verba, *Christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere; ait Deus ordinavit facienda, secundum quod res ipsæ facienda erant, & nescimus quid ordinasset, si non præstisset peccatum.* Hæc ibi S. D. Quorum fundamentum est indifferentia seu libertas diuinæ voluntatis, quæ ad vtrumlibet oppositorum, scilicet ad assumendum nostram humanitatem, tamen ex hypotesi quod esset homo peccatus, quā si non esset peccatus, potuit ab exterioro pro sua libertate determinari, nec potuit Deus ipse ac proinde multò minus homo præuidere, ad quā partem, si non esset homo peccatus, esset determināda diuina voluntas; igitur absq; vlo fundamento docet Suarez & alij, si Adā non peccasset, filiū Dei ex vi alterius decreti in assumpta nostra carne fuisse vēturum.

Sed quis sententiam tuentur oppositā, plures dicunt **Instansia**. Etis diuinarū scripturarum & Patrum adhident varie. glossas. Prima est: ca esse intelligenda, non de Incarnatione quo ad subtilitatem sed quo ad modum; quia scilicet propter redēptionem hominis à peccato facta est in carne passibili, quæ tamen si peccatum non esset fieret in carne impassibili. Secunda est, Christum venisse propter peccati.

cati remissionem, tanquam propter finem principalem; sed nihilominus ex fine remoto fuisse venturum propter alios fines principales. **Tertia**

est, ea testimonia esse intelligenda de Incarnatione, quantum ad executionem; quia de facto venit propter remissionem peccati, non autem quantum ad intentionem; quoniam ex vi decreti diuinorum veniret, etiam si peccatum non esset.

Ultima glossa est, ea testimonia significare Incarnationis effectus fuisse peccati remedium, non verò finē illius, sicut etiam remissio venialium effectus

Ratio pri-

me.

Sed hanc nullam videtur planum diuinæ scripturæ & Patrum

sensum exprimere & mentem eorum attingere.

Nam ex prima sequeretur verò dici posse. Verbum non assumptissime carnem propter peccati remissionem, cum neget ad eum finem fuisse factam, &

solum dici posset Verbum carnem assumptissime passibilem in remedium peccati; at consequens aduersatur diuinæ scripturæ & Symbolo Niceno absolutè dicenti: *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlo, & incarnatus est*, &c. Deinde glossam hanc facilitatis cō-

cūcinctum eorum Patrum dicta, quæ solum peccati remedium causam Incarnationis extirpsit pronuntiant. **Secunda** vero glossa reiicitur illis argumentis, quibus ostendimus fuisse plures Incarnationis fines totales. **Tertia** vero facile reiicitur; Quia fuit idem motiuum Incarnationis in

intentione & in executione; ergo si fuit Incarnatio executioni mandata propter peccati remedium, etiam propter illud fuit intenta. Antecedens patet; quia nullus operatur, nisi propter finem intentum, & cum diuinæ scriptura nullum alium exprimat finem: Consequens est Dei Fi-

lium ob peccati remedium, vt solam causam principalem in mundum venisse. **Postremam** de-

nique glossam excludunt eorum Sanctorum dia-

cta, qui docent Christum non fuisse venturum,

nisi propter peccati remediu: Hi vero sunt Aug.

lib. 1. de peccat. mer. & remis. c. 26. & Sermon de Verbis Apost. Leo Papa, Iren. & alij de quibus su-

pra.

Ex Hīs, quæ hucusque diximus, **pater primus** sententiam Caietani, quā etiam sequuntur Medina & Alvarez veram esse, & licet eam Caieta-nus non satis amplè proposuerit, eadem tamen est in rei veritate, cum hoc nostro dicendi modo latius explicato, à quo etiam parum aut nihil in substantia differre videntur illi dicendi modi, quibus Zumellus, Hierony. della Rua & Albertinus sententiam explicans D. Th.

Secundus patet præcipuum scoti fundamentum esse falsum. **Primo:** Quia voluntas liberè amans aliqua media nō infallibiliter prius aut magis amat id, quod melius est; sed id quod liberè eligit ad finem eo modo conseqendum quo vult: at voluntas Dei ex amore naturali diuinæ bonitatis liberè amat & ordinat ad se omnes creaturem;

ergo non infallibiliter amat prius vel magis id, quod secundum se melius est, alioquin elegisset aliud vniuersum perfectius isto, sed satis est si medium eligat, quod scit conducere ad suæ bonitatis manifestationē, que finis est à Deo intentus. **Secundū:** Quia Christus in carne passibili est obiectum nobilissimum quā peccati remedium, & tamen ipse Scotus docet Deum prius & magis voluisse peccati remedium, quā Christum in carne passibili, eo quod illum in carne passibili ordinauerit ad peccati remedium. **Tertiū:** Quia

Scotus sentit Deum in eodem signo rationis vo-

luisse simul Christum & omnes prædestinatos,

& tamen Christus est obiectum nobilissimum ceteris;

A ergo. **Quartū:** Quia natura Angelica est nobilior humana, & tamē secundum Scotum, natura humana prius & magis est à Deo volita, cum Incarnatione Christi secundum Scotum fuerit prius & magis à Deo volita, quā omnis creatura: certum est autem Incarnationem neque esse, neque intelligi posse sine humanitate; ergo. **Demque** si verum esset illud fundamentum tot essent ligna rationis priora & posteriora in cognitione Dei, quod sunt perfectionem creatarum gradus; exempli gratia. Velle Deus in primo ligno perfectissimum prædestinatum; in secundo secundū, & sic de reliquis.

Tertiū patet in tribus errasse Vasq. **Primū enim**, eius dictum falsum est, nam vt ait S. D. in 1. p. q. 23.

art. 1. Beatitude formalis scilicet visio Dei est

finis hominum supernaturalis, in quem homines ordinantur & transmituntur à Deo; igitur

visio Dei causa finalis est hominis; ergo ad illum

ordinatur homo quasi vt medium ad finem. Pro-

batur hæc secunda consequentia: quoniam effe-

tus causa finalis sunt media vt media: Dixi au-

tem, quasi vt medium; quia propriè & absolutè

loquendo homo respectu viñionis præcisè sum-

ptè non est medium, sed subiectum & finis cui

acquiritur viñio, quamvis considerata visione,

prout est finis quo Deum omnium finem attin-

gimus & vnam cum eo constituit integrum finis

vltimi rationem, sit propriè & absolutè finis ho-

minis. Secundo probatur falsitas eiusdem dicti:

quoniam operatio finis est substantia operantis,

vt ait S. D. in 1. p. q. 105. a. 5. & 3. cont. gent. c. 26.

& alibi; igitur operatio quatenus finis est operati-

onis, prius causalitate finali volita est, quā sub-

iectum, cuius est operatio, cum finis prius cau-

salitate sit volitus, quā quod est ad finem: Dixi

quatenus finis est operantis; Quia comparando

operationem præcisè sumptam ad operantem,

ordinatur ad ipsum vt ad finem: Nam, vt ait S.

D. in 3. cont. gent. c. 17. Finis vltimus cuiuslibet faci-

entis, inquantum est faciens, est ipsem, vt ibidem

explicat eruditus Ferrariensis, & ante eum Cai-

in 1. p. q. 44. a. 4. circare spons. ad 2. D. Thom. vbi

nos dicta D. Th. quæ videtur opposita concilia-

uimus. **Tertiū** probatur idem; quia homo est

volitus propter ordinem vniuersi, & ipsum vni-

uersum est volitum propter ordinem gratiæ &

gloriæ vt propter finem; ergo etiam homo est

volitus propter illum vt finē. Prima pars ante-

cedētis probatur; quia homo pars est vniuersi;

partes autem sunt volitæ propter bonum totius;

secunda verò pars probatur; quia inter vniuer-

sum & ordinem gratiæ & gloriæ est aequalis or-

do, iuxta illud Apost. Rom. 13. **Quæ à Deo sunt, or-**

dinata sunt: at ordo gratiæ & gloriæ non est pro-

pter ordinem naturalem vniuersi; ergo & eodē

modo de homine possumus argumentari; nam

inter hominem & gloriam est aliquis ordo, sed

gloria non ordinatur ad hominem vt ad vltimu-

finem in suo ordine, ergo è contra homo ordi-

naturam ad gloriam: Verum quidem est, hominem

non esse à Deo volitum sine gloria volita, & è

contra; non tamē ex hoc fit consequē, vt male

deducit Vasquez, gloriam non esse volitum pri-

us causalitate finali quā homo, ita scilicet vt

homo non sit volitus propter illum; sicut eodē

actu desidero gloriam mihi, & me ipsum volo

in ordine ad gloriam vt ad finem; & tamē per il-

lum actum attingo gloriam prius, quam me;

quoniam actus ille cum sit virtutis Theologi-

æ, specificatur à fine, & obiectum primò speci-

ficans actum attingitur prius ab illo, & ratione

illius attinguntur alia.

Secun-

Secundum etiam dictum reprobant S. Th. Cai. & alij Thomistæ in i. p. q. 23. docentes, Deum prius ratione eligere hominem ad gloriam, & hanc volitionem causare virtualiter voluntatem dandi illi merita: nam, ut ait Apost. ad Ephes. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate. Quibus verbis significatur electione ad gloriam priorem esse voluntate dandi merita, quibus acquirimus perfectionem sanctitatis, de qua re legendus est Aug. lib. 1. ad Simplic. q. 2. & lib. 6. Hippogn.

Tertium etiam dictum manifestè deficit; quoniam electio medijs, vt sic necessariò debet esse effectus alicuius intentionis efficacis illius finis ad quem eligitur; omnis enim ea finis intèctio est efficax, qua medium eligitur ad obtinerendum finem intentum; igitur si Petri vocatio fuit per auxilium de se efficax ad conuersiōnem, necessè est in Deo præcessisse volitionem conuersiōnis efficacem, ex qua prouenit auxilium efficax Petro collatum: Si autem vocatio & auxilium aliqui à Deo collatum non sit efficax ad conuersiōnem, adhuc necesse est, vt ex aliqua procedat efficaci voluntate, non quidem iustificandi, sed alterius finis: vt exempli gratia seruandi prouidentiam generalis ordinis supernaturalis, aut ostendendi stam misericordiam &c. Ut explic. in t. p. q. 22. a. 1.

Vltimum tandem dictum eiusdem expositoris C intentionis est vniuersaliter verum, nam eti causa sit propter suam operationem, non tamen est semper propter suum effectum: nam finis non est propter medium, quod est eius effectus, neque causa æquiuoca propter effectum ea imperfectiorem: non enim Angelus aut Coelum ab eo motum est propter Ranam aut Muscam; Verum est tamen dictum illud in causa naturali imperfectiore suo effectu; illam enim ordinat Deus & vult propter suum effectum; causam vero perfectiorem effectu vel æqualem vult Deus propter suam operationem, vel propter ipsum causam operat, vt explicat Caet. in i. p. quæst. 44. artic. 4 ad 2.

Quartù patet Capt. in dictis actibus ordinantis intentionis ordinem cum ordine executionis confusione.

Quintù patet, quid veri falsiè contineant alii modi dicendi, scilicet Valentia, Molina & Suarez, qui silentiam illam medianam iam ab omnibus vere sapientibus explosam loco scientiæ naturalis, aut etiam liberè commiscent; Asturicolis autem non longè distat à sententia nostra.

Alia ad hanc materiæ pertinentia, lege, si placet, apud Asturic. Vafq. & Aluar. Hæc enim nostro sufficiunt instituta.

CONTRA 1. concl. arg. Mol. Ordo ille diuinorum actuum respectu ordinis naturæ gratiæ & unionis hypothetice videtur aperte esse in fide periculofus; ergo. Antec. prob. Quia prius aut certè non posterius est Deum constituere, vt Christus, quatenus est homo, sit per Incarnationem, quam Christum esse prædestinatum ad tantam & tantam gloriam; ergo si ordo gratiæ & prædestinationis aliorum hominum antecedet in mœte diuina ordinem Incarnationis, Christus non fuisset primus prædestinatorum, sed omnes alij prædestinati essent ante illum, atque adeò prædestinationis non fuisset in illo & per illum, hoc est ex meritis illius: at hoc pugnat cū Sacra Scriptura; ergo, probatur hæc minor; quoniam ad Ephes. 1. Paulus ait: Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti, & immaculati in con-

spectu eius in charitate, qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum. Nec solum (inquit) in Christo, & per Christum, id est ex meritis illius nos prædestinavit, sed etiam ad imaginem & similitudinem illius tanquam capitinis atque exemplaris prædestinaturum, iuxta illud Rom. 8. Quos præsidiuit, & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. Confir. quoniam ex æternitate prædestinati sumus in laudem & honorem Christi capitis nostri & per gratiam & merita illius: at hoc fieri non potuit nisi vel prius vel certe simul in creatione constitutus; ergo ordo gratiæ & prædestinationis, & cognitionis futurorum contingit. Sth. B iusdem ordinis præcedere non potuit in mente diuina ordinem & decretum unionis hypotheticae, cognitionem Christi venturi. Resp. Ordines naturæ & gratiæ duplíciter posse considerari: Vno modo absolute & ita præcedunt secundum executionem, & secundum ordinem cause materialis ordinem vniuersitatis hypotheticae: neq; ordo gratiæ sic sumptus à Christo, aut eius gratia vel prædestinatione dependet, nisi vt à fine: alio modo dicti ordines naturæ & gratiæ possunt considerari, vt reparati vel reparandi per Christum; & hoc modo priores sunt secundum ordinem intentionis Incarnationis Christi; posteriores autem secundum ordinem executionis, vel (in idem redit) ad unum rationis signum pertinent, quod tamen in duo potest distingui, vt ante diximus. Ad argumentum igitur negatur antecedens, ad eius probationem negatur consequentia: nam si de ordine gratiæ primo modo sumptus sit sermo, gratia hominum præcedit in signo rationis secundum ordinem tantum cause materialis Christi prædestinationem & decretum Incarnationis; si vero de ordine gratiæ loquatur in secundo sensu, prior est secundum intentionem decreto Incarnationis, vel simul cum eis in eodem signo rationis in duo distinguibili modo superius explicitato. Ut enim scitæ Asturic. aduertit, nullum inconveniens est, vt id quod simpliciter est finis induat

D secundum aliquem modum rationem medijs respectu eius, quod absolute ordinatur ad ipsum vt ad finem: sic igitur in propôsito, licet Christus in statu glorioſo & simpliciter sit finis humanæ redemptiōnis, ac perinde Christi prædestinationis simpliciter & absolute sit prior gratia redemptiōnis, & aliorū hominū prædestinatione in genere causæ finalis, Christus tamen in statu humilitatis, & eius prædestinationis secundū talē statu rationem induit medijs respectu redemptiōnis humanæ.

Contra eandem conclusionem argumentatur Suarez, & alij quidam recentiores. Primò. Mors prædestinata ad ordinem naturæ spectat, & tam præscientia illius mortis nō antecedit in Deo electionem talis hominis ad gratiæ & gloriam; ergo. Probatu antecedens; quia talis mors cum talibus circumstantijs est effectus prædestinationis. Secundò peccatum crucifigentium Christum pertinet ad ordinem naturæ, vt ait Caetanus; at nullus intelliget Deum antea præuidisse peccatum crucifigentium Christum; quām Christum ipsum prædestinaverit; ergo. Tertiib: Peccatum Ad eum ordinatio à fine supernaturali; ergo nō potuit præscientia talis peccati præcedere voluntate seu præscientiam gratiæ. Quartò: Quamuis ordo naturæ supponatur ordinis gratiæ per modum subiecti & fundamenti, non tamen quicquid pertinet ad ordinem naturæ connexionem aliquam habet cum ordine gratiæ, neque è contra; ergo nulla est ratiō.

est ratio ob quam omnia, quæ pertinent ad ordinem naturæ, dicantur priora in cognitione, quæam ea quæ pertinent ad ordinem gratiæ. Probatur consequentia: quia seclusa connexione & dependentia ipsarum rerum inter se, nullum est fundamentum huius ordinis. Et idem est de ordine naturæ & gratiæ respectu vnionis hypostaticæ. Quinto confundit Caietanus ordinem executionis cum ordine intentionis, qui sunt valde diuersi, & quod est prius in uno, potest esse posteriorius in altero; ergo licet in executione natura supponatur gratiæ, tamen in intentione non est necesse; ergo non est necesse ante electionem ad gloriam supponi præscientiam homini predestinationis, vt iam producti in esse naturæ: sicut in Christi humanitate non necesse est intelligere illam fuisse ante præuisam vt existentem in esse naturæ, quæam prædestinationem ad unione hypostaticam, sed potius è contrariò, & similiter electione ad gloriam prior est per modum intentionis, merita vero sunt executione priora. Sexto: licet respectu scientiæ simplicis intelligentiæ, quæ omnino necessaria est, natura supponatur gratiæ latem respectu eiusdem, quia est subiectum eius; tamen respectu liberè voluntatis & respectu scientiæ futurorum hoc non est necessarium; ergo. Probatur antecedens: Quia potuit Deus, priusquam rem aliquam naturalem futuram esse præsciret, liberè velle gratiam & gloriæ producere, & propterea velle creare res secundum esse naturale, vt in eo possit fundari esse gratiæ & gloriæ, quod Deus per se primò voluit ordinem intentionis: vel certè, quamvis Deus non velit gratiam & gloriæ, nisi volendo simul personas gratiæ & gloriæ capaces; & idèo simul videatur velle ordinem naturæ propter ordinem gratiæ & gloriæ: non est tamen necesse, vt in aliquo signo intelligatur velle naturam per se & absolute priusquam velit illam in ordine ad gratiam & gloriæ obtinendam, sed simul vult illa propter hunc finem; Et licet in genere causæ materialis possit dici natura prior gratia, tamen in genere causa finalis gratia & gloria, est simpliciter prior; Et idèo non oportet, vt ante voluntatem dadi gratiam & gloriæ supponatur præscientia rei secundum esse naturæ loquendo de scientia visionis, quæam supponit voluntatem. Rep. Has omnes obiectiones ex una eademque radice pullulare, nimirū ex imperfetta vel potius falsa intelligentia doctrinæ Caietani, cuius explicatio supra posita non solum hæc, quæ modo retulimus ex Suarezio, sed etiam alia quedam similia recentiorum diluit argumenta: Sed operapretum erit singulorum solutiones breuiter indicare. Ad primum Itaque dico mortem secundum se, & vt ad ordinem naturæ pertinet, esse priorem in genere causæ materialis prædestinatione; & ideo præscientiam mortis Petri sic sumptæ esse priorem secundum signum rationis eius electione & prædestinatione, quamvis in genere causæ finalis sit electione posterior. Ad secundum dico peccatum crucifigentium Christum, quamvis formaliter ad ordinem naturæ & gratiæ pertinet, esse præuisum à Deo ante Christi prædestinationem in genere cause materialis, quamvis vt contra & circa personam Christi commissum præsupponat Incarnationis mysterium: sed hæc consideratio materialis est, & accidentalis respectu illius peccati per se & formaliter sumpti, & vt Christi redēptione tollendi, vt supra diximus. Ad tertium dico peccatum Adæ, vt est contra ordinem naturæ, esse priorem præscientia gratiæ. Ad quartum respon-

A detur: Quicquid pertinet ad ordinem naturæ vt sic, esse prius eo quod pertinet ad ordinem gratiæ vt sic, quamvis materialiter & per accidens dicti ordines sint permisti, & quia quod singulis per se & formaliter cōvenit. de illis verè & simpliciter dicitur; ideo verè & absolute dicimus, omnia & singula peccata esse priora in præscientia

Dei ijs omnibus & singulis, quæam pertinent ad ordinem gratiæ, & illis quæ ad unione attinet hypostaticam. Ad quintum negatur antecedens, vt patet ex supra notatis de mente Cai. Ad id auté, quod ait de Christi humanitate & de gratia & gloria animæ illius, dico Christi humanitatem prius fuisse præuisam scientia approbationis, vt materiam Incarnationis Diuini Verbi: deinde

B prius etiam in genere causæ materialis esse visam in esse naturæ, quæam vt vnitam & existentem existentia Verbi: sicut in rebus naturalibus à Deo creatis prius in genere causæ materialis præuisuit à Deo materia secundum suum esse materiale, priusquam vt existens existentia formæ, secundum quam existentiam materia posterior est forma in genere causæ formalis, & posterior ea præuidetur. Quamvis enim materia videri non possit à Deo scientia visionis nisi sit existens & vt existens sit posterior forma, dicitur tamen prius quæam forma à Deo videri, quatenus secundum genus sua causalitatis in actu exercito, vt prior forma concurrit ad compositi, constitutionem: sic igitur humanitas Christi, quamvis vt existens sit unione posterior quasi in genere causæ formalis: Quatenus tamen in Incarnationis mysterio materialem exercet causalitatem personam Christi compositam constituendo, unione præcedit & ante eam intelligitur à Deo præuisa: gratia verò & gloria animæ Christi, cum respectu unione sit medium congruentia, vt ait S. D. in 3. disp. 2. q. 2. a. 2. intelligitur secundum genus causæ materialis seu dispositiua prior ipsa unione; quamvis ex ipsa unione veluti ex principio quadammodo formaliter causetur, & secundum hoc genus causæ sit ea posterior, sicut patet de ultimis dispositionibus ad formam ignis, quæ formam ignis præcedunt in genere causæ materialis; cum tamen ad eam consequantur vt ex principio formalis, & ea sint posteriores in genere causæ formalis. De qua re videndum est S. D. loco notato; non enim ea doctrina discordat ab illa, quam idem S. Doct. tradit infra q. 6. a. vtr. sed eadem omnino, vt patet viriusque loci dicta cōferenti; sed de hoc infra. Ad sextum dico, per illud confirmari nostram primam & secundam conclusionem; quia secundum ordinem executionis, qui secundum genus & ordinem causæ materialis & efficientis attenditur, præcedit in Dei voluntate & præscientia approbationis & visionis ordo naturæ ordinem gratiæ & gloriæ; quamvis secundum ordinem intentionis, qui secundum genus causæ finalis attenditur, hi sint priores in voluntate & scientia approbationis, ille vero posterior.

C

D

E

Et ex his ruunt etiam argumenta Asturic. in dicta q. 6. pagina 665. & Valq. disp. 10. c. 1. Zumel. in dicta disp. 4. & Radæ in allegato a. 3. & Alber. pag. 721 Vbi scito quod quamvis ordinatio naturæ gratiæ gloriæ & unione hypostaticæ ex diuina pendeat voluntate; hi tamen ordines in sua natura sic à Deo sunt instituti, vt ultimus supponat medium, & medius supponat primum; & ideo in Dei præscientia voluntatis eius decreatum consequente primò secundum ordinem causæ materialis & executionis præuidetur ordo naturæ;

Quæstio Prima.

naturæ; deinde ordo gratiæ & gloriæ & tandem ordo vniōnis hypostaticæ.

Vasq. obie. CONTRA 2: concl. arg. Vasq. in fine dicti c. i. intendens probare, Christi Incarnationem non fuisse priorem in genere causa finalis redēptione nostra Primo: Quia Incarnatio relata ad redēptionem non potuit habere rationem finis cuius gratia; ergo non potuit in genere causæ finalis prius prædefiniri aut amari: & licet aliquo modo habuerit rationem finis cui, tamen id non satis est ut dicamus prius fuisse prædefinitam aut amatam. *Resp.* falsum esse antec. Christus enim sub statu humilitatis consideratus, quatenus scilicet carnem habuit passibilē & mortalem & formam serui referentem, rationem habuit medijs respectu nostræ redēptionis; at in statu gloriose contemplatus, quatenus scilicet Deus axaltauit illum, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen, &c. rationem habet finis respectu nostræ reparationis & exaltationis; vc aperte significat Concilium Trid. sess. 6. c. 7. dicens, finalē nostræ iustificationis causam esse gloriam Dei & Christi, id est Christum glorificatum & exaltatum. Et quia status exaltationis & gloriæ Christo proprius est ac veluti connaturalis: status autem humilitatis & passibilitatis ex diuina tantum illi conuenit dispensatione, ut nostra scilicet redēptionis effectum congrue posset operari; ideo simpliciter afferendum est Incarnationem finem esse redēptionis humanæ, medijs verò rationem habere tantum secundum quid; ut eleganter explicat Asturic. in 12. allegata q. 6. pag. 633. sicut autem ex Deo & eius gloria vnuis constitutior integer finis, cuius gratia facta est Incarnatio, ita ex Christo & eius gloria vnuis integratur finis gratia cuius facta est iustificatio & redēptio nostra: quod sanè sufficit ut Christus & eius Incarnationem secundum ordinem intentionis prior dici verè possit nostra redēptione.

Obiectio 2. Secundū. Si prius in genere causæ finalis Incarnatio à Deo prædefinita fuisset, sine dubio prædefinita quoque esset prius prioritate consequiæ, ita ut sine redēptione, quæ esset posterior in eo genere causæ, nihilominus fuisset; at consequens est falsum; igitur & antecedens: Conseq. verò prob. quoniam ut dicamus Incarnationem sine redēptione futuram non fuisse, oportet Incarnationem aliquo modo secundum se connexionem esse redēptioni: at si Christi Incarnatio prædefinita fuit prius in genere causæ finalis, nullan habuit omnino connexionem cum redēptione; ergo: Probatur minor: Nam ut id quod est prius in genere causæ finalis, sit simul subsistendi consequentia cū aliquo medio; ita ut medio subtulat tollatur finis, hoc est, si non sit futurum medium, ex vi eiusdem prædefinitionis non sit futurus finis; oportet medium vnicum esse, aut saltem necessarium ad finis consecutionem: at redēptio generis humani non est vnicum & necessarium medium ad Incarnationem; ergo, hoc ipso (inquit) quod ex sententiā aduersariorū Incarnatio fuit prædefinita per modum finis ante redēptionē, sequitur fuisse quoque non solū prius ipsa redēptione prædefinita in genere causæ finalis, sed etiā subsistēdi consequētia. Major probatur: quia sic medium virtute prædefinitur in ipso fine; ac proinde prædefinito finis alligata est prædefinitioni medijs, ut si medium non sit futurum, non sit futurus finis, & qui cestat ab electione talis medijs, necessariō etiam cestat ab intētione finis; Minor verò probatur; quia Incarnatio secundum se, id est

Articulus Tertius.

121

A non in carne passibili, immò etiam in carne passibili recte posset esse sine peccato. *Resp.* fal am *sol.* est conditionalē assumptionē pro maiori siue sequelam majoris. Ad probationem negatur maior ut iacet; nimur loquendo de connexione secundum se: satis enim est si connexionem habeat ex libero & infallibili diuinæ voluntatis decreto: & in hoc sensu negatur minor: ad cuius probationem dico redēptionem à peccato esse vnicum medium, non ex sui natura sed ex libero diuinæ voluntatis decreto respectu Incarnationis; non tamen necessarium nisi ex suppositione decreti iam facti: Neque est necesse ut tale medium virtute prædefiniatur in ipso fine, sed satis est, si agens pro sua voluntate non velit finem absq; connexione cū tali medio, siue potius cum tali materia à qua, ut ita volitus dependet modo superiori explicato.

Tertio. probat dicta Caiet. secum non constare: quia si prius fuit præuisum peccatum Adam, immo peccata omnia, quā prædestinaretur Christus, sequitur etiam redēptionem nostram voluntam fuisse à Deo simplici voluntate, antequā prædestinareret Christus; ac proinde Christum non fuisse prædestinatum prius in genere causæ finalis, quā esset volita nostra redēptio, sed potius ē contra, quod negat Caiet. Conseq. probatur: Quia iam erat præuisa occasio redēptionis; ergo. *Respondeatur* nullam esse Conseq. ad *sol.* probationem, negatur illatio: quia redēptionis occasio non fuit præuisa prius, nisi in genere causæ materialis.

CONTRA easdem duas Concl. argumentatur *Asturicēsis.*

Asturic. Inter tres illos diuinæ communicatio-

cont. 1. & 2.

cōcl. arg.

nes ordines non reperitur formalis habitudo & ordinatio, sed implicita tantum & virtualis neque necessaria depēdētia vnius ordinis ab alio in ordine ad finem per se primō intētum à Deo, scilicet manifestationem bonitatis diuinæ; ergo manifestabiliter asseritur quod in illo primo decreto, quod fuit immediatum cognitioni speculatiū, qua Deus nouit tres hos communicationis modos inter se independentes, & quod quilibet eorum per se appetibilis est, absque alterius adiutorio & confortio nulla facta fuit comparatio, & relatio vnius ordinis ad alium, secundūm habitudinem medijs ad finem, sed per modum vnius integræ & totalis communicationis decreuit Deus seipsum triplici illo modo communicare. *Respond.* primō, nullam esse consequētiā; quia licet quilibet ex dictis modis potuerit à Deo immediatē acceptari in ordine ad finem principalem, qui est manifestatio diuinæ bonitatis; Deus tamē iudicio sapientiæ suæ & beneplacito suę voluntatis tres illos ordines non immediatē, sed cum ordine vnius ad alterum, tanquam ad finem acceptauit modo superiorius explicato. *Secundo dico,* ordinem gratiæ & vniōnis hypostaticæ necessariō dependere ab ordine naturæ, tanquam à materia necessariō præsupposita; adēd ut neuter illorum sine hoc possit existere; quamvis hic ad sui existentiam illis non indigeat.

CONTRA tertiam concl. produci potest hoc *arg.* Prioritas causæ materialis sufficit ad veri- *obiect cont.* tatem huius propositionis; peccatum præuisum fuit ante prædestinationem; ergo prioritas causæ finalis sufficiet ad veritatē huius propositionis absolutē prolatæ, videlicet: Christus prædestinatus est ante præscientiam peccati. *Respond.* nullam esse consequētiam; quia licet prædestinatione Christi fuerit prior simpliciter in genere causæ finalis, peccatum tamē ut excludendum

Naz. in D. Thom. 3. Partem.

L p̄z

præuisum fuit per modum materiae circa quam, A classes. Prima ex diuinis scripturis Secunda ex Patribus. Tertia ex ratione sive ex principijs Theologicis propriè vel ministerialiter; Quæ omnia argumentorum genera latè referuntur, ac soluent Val. punclo 7. Asturic. in alleg. q. 6. pag. 639. & seq. Valsq. disput. 10. c. 2. Albert. pag. 716. & alij. Antiquiores vero solas ferent producunt & soluent Scotti rationes ut Capr. in 3. diff. 7. q. vna. Caiet. & Med. super hoc a. Et Ferrar. in 4. con. gen. cap. 55. longe post medium. Nos hinc duntaxat argumenta proferebimus, quorum responsiones habent difficultates à recentioribus excitatæ; quibus tamen diluendis antiquæ responsiones & iacta superius fundamenta sufficiunt.

Contra eandem concl. argum. Mol. Primò: quia per ordinem gratiae & diuinæ prædestinationis impediuntur multa peccata; ergo ante ordinem gratiae constitutum non præcognoscit Deus, quæ peccata sint futura. Secundo: quia præuisum peccati originalis supponit præuisum iustitiae originalis & gratiae Adamo & posteris collatae. Tertiò: quia peccata Adami & posteriorum non prius præuisa sunt futura absolute, quam permittere ea decerneret; sed ea non aliter permittere constituit, quam ex aeternitate statueret nos conferre maiora auxilia gratiae, quam re ipsa conferat; ergo non prius ex aeternitate confinxerat, que peccata essent absolute futura, quam ordinem gratiae ex eadem aeternitate constitueret.

Respond. hæc argumenta vñica diluuntur responsione probant enim ante constitutum ordinem gratiae non fuisse à Deo præuisa peccata, quatenus opponuntur ordini gratiae; nos autem dicimus ea fuisse præuisa, quatenus opponuntur, ut priuationes ordinis naturæ, & sic ad ipsum pertinent. Alia eiusdem authoris argumenta faciliora, quorum solutio patet ex dictis, omitimus.

Obi. contra eandem concl. argum. Rada cum Scotto. Primò. Christus est primo volitus & amatus inter omnia entia creata tanquam carum proximus finis; ergo cius Incarnationis fuit prius volita & amata, quam omnia entia in esse naturæ & gratiae; ergo volita fuit ante peccati præuisum. Probatur hæc secunda consequentia: Quia prius fuit volitus Adam & præuisus, quam cius peccatum & Christus fuit volitus & amatus, priusquam Adamus: quod autem est prius priore est prius posteriore; sed Christus est prædestinatus, priusquam volitus Adam in esse naturæ, & prius fuit volitus Adam & vñis in eodem esse quam præuisum eius peccatum; ergo prius fuit volita Incarnationis Christi, quam præuisum peccatum originale. Respond. hoc argum. probari Incarnationem Christi prius fuisse volitam in genere cause finalis & secundum ordinem intentionis, quam sit volita permisso peccati, & quam sit præuisum peccatum; secundum tamen ordinem executionis prius fuit volita permisso peccati, & præuisum peccatum, quam volita sit Incarnationis Verbi. Secundò dico Christi Incarnationem fuisse quidem prius volitam prioritate finis & intentionis, non tamen sine ordine ad remedium peccati. Tertiò dico, eandem Incarnationem fuisse volibiliem etiam sine ordine ad remedium peccati, nec tamen ideo fuisse sine tali ordine volitam.

Secundò: Incarnatio Verbi non est volita occasione peccati, sed propter se ipsam seu quia est apitissimum opus ad communicandum & manifestandum diuinam bonitatem; ergo prius fuit volita, quam peccatum præuisum, quod occidentaliter fuit inductum. Resp. falsum esse antec. volita enim à Deo fuit Incarnatio non propter se ipsam præcisè, sed in remedio peccati, & ideo non nisi ex occasione peccati.

Alia eiusdem authoris argumenta facile soluntur ex dictis.

CONTRA quintam conclusionem sunt argumenta Suar. quæ refert & soluit Valsq. diff. 10. c. 7. & 8.

CONTRA sextam concl. tres militant argum.

Ob. 1. cōt. 6. genc.

Secunda probatio. quilibet eorum moueat diuinam voluntatem; ergò credendum est, D̄um qui voluit Incarnationem propter omnes illos fines, voluisse illam propter illos iuxta naturam illorum, scilicet ut propter fines totales. *Secundū idem probatur;* nam

D. Th. 2. 2. q. 2. a. 7. ait, Adam ante peccatum cognouisse Incarnationem Christi, vt ordinabatur ad consumationem gloriae; si autem hic finis de se non esset sufficiens, & totalis finis Incarnationis, cum sit homini naturale, cognito effectu non quiescere, donec cognoscat causam, non potuisset animus Adæ cognita Incarnatione non quiescere, donec causam eius totalem cognouisset, quæ secundū D. Th. est solum peccati remedium, atque ita sui peccati præscientiam habuisset, quod negat Aug. lib. 11. de Genes. ad lit. c. 18. vel remanceret semper inquietus quod illius status perfectioni minimè congruit. Et cōfirmatur: quoniam Aug. in lib. de Spiritu, & Anima, c. 9. Et in Manuali, c. 16. & Ansel. in Epist. ad Hebr. c. 2. & Bernar. in serm. 1. aduentus, & serm. 17. in Cantic. docent, Verbum fuisse Incarnatum, ut homo secundū animam & corpus satiaretur & beatificaretur, & Cyrill. lib. 5. Thesauri, cap. 8. in fine ait, Verbum carnem factum, fuisse ut nos sanctificaret, & si forte peccaremus in ipso renouaremur: quibus verbis significat remedium peccati non fuisse solum finem Incarnationis, sed etiam finem illius fuisse nostram sanctificationem ante peccatum *Reff.* decretum Incarnationis dupliciter posse considerari: *Vno modo secundū se & quatenus potest à Deo elici seu formari, & ita certum est, illud nullam habere necessariam connexionem, cum peccato tollendo siue cum remedio peccati; quia potuit Deus pro sua libertate velle, ac decernere mysterium Incarnationis absque ordine ad peccati remediu: Alio modo cōsiderari potest decretū Incarnationis, prout à Deo fit siue ut iam à Deo factum est ex omnibus illis motiuis & occasionibus, quas Deus per diuinās scripturas Ecclesiæ reuelauit, & ita cum remedio peccati connexionem habet necessariam ex hypothesi determinationis diuinæ voluntatis volentis Incarnationem, tantum ex occasione peccati, & propter redemptiōnem humanae nature: licet enim eandem Incarnationem Deus voluerit propter suam potentiam & bonitatem manifestandam, tanquam propter finem principalem: hæc tamen non fuit sola neque adæquata & totalis causa motiua diuinæ voluntatis, sed partialis & inadæquata. *Ad arg. igitur in forma ref.* si in antec. sermo sit de decreto Incarnationis primo modo sumpto, negatur consequentia; quia potest Deus pro sua voluntate decretum Incarnationis elicere cum tali connexione, nec velle Incarnationem, nisi sit etiam in peccati remedium: Si verò in antecedente sumatur Incarnationis decretum secundū modo, dico falsum esse antecedens, loquendo de connexione necessaria ex hypothesi determinationis diuinæ voluntatis. Ad prob. dico, eam procedere de necessitate absoluta, & de connexione decreti Primo modo sumpti, non autem secundo modo considerati. Vel breuius dicas, nullam esse consequentiam argumenti; quoniam ad hoc ut Incarnatio non fiat nisi existente peccato, non requiritur necessitas absolute connexionis decreti cum remedio peccati, sed sufficit liberè volitam esse à Deo talēm connexionem, qua volitione posita, iam habet illa connexionem necessitatem suppositionis.*

*conf.**sol.*

A ostendimus conclusionem, scilicet Incarnationem aut eius volitionem plures non habere fines totales: *ad primam probationem respondet Sanctus D. hic ad primum* omnes illos fines propter remedium peccati fuisse volitos: Nam et si absque illo propter suam bonitatem essent volibiles; Deus tamen illos pro sua libertate non voluit, nisi in ordine ad peccati nostri remedium ex perfecta iustitia, ut ad finem cui: Quia tale remedium non potuit adhiberi sine Incarnatione, vt ostendimus *articulo secundo:* Incarnatione vero includit omnia bona in argumento enumerata: Quāvis igitur singula illa bona sufficienter, ut Deus ratione eorum velle posset vocationem Verbi cum humanitate; Deus tamen ex amore quo nos liberè diligebat, voluit ea bona tantum ut coniuncta peccati nostri remedio, & ad illud ordinata, ut ad finem cui, quem volendo voluit etiam ea bona. Quemadmodum enim Christus sua omnia miracula ad hominum utilitatem destinauit, excepta illa solemnis infantium acclamatione: *O Anna filio David, benedictus qui venit in nomine Domini,* ut ait Chrysostomus: Cum tamen posset optimè Christus alij miraculis circa res alias suam declarare Divinitatem, sic in re propofita fines omnes prædictos, quorum singuli poterant per Incarnationem intendi tanquam totales & sufficientes Deus ex amore hominum ordinauit ad peccati remedium, ut ad finem cui, & nullum illorum voluit prius subsistendi consequentia quām peccati remedium; quia nullum illorum voluit sine tali remedio: *Ad secundam probationem* eodem modo respondet finem illum habere sufficientem bonitatem, ut esse possit causa totalis, qui tamen de facto non fuit volitus ut totalis; quia non sine remedio peccati: quod sufficit ut animus Adæ quiesceret: non enim Propheta semper cognoscit omnes fines & causas totales etiam particularum rerum reuelatarum; Nam ut patet Genes. 37. Deus exaltationem Ioseph reuelauit, cui tamen causas efficientes & finales minimè reuelauit; dependebat enim à fratribus venditione, ab accusatione Dominæ, à somnijs Pharaonis, & ordinabatur ad paternæ domus sustentationem & fidei prædicationem in Aegypto; quorū tamen nullam Ioseph diuina reuelatione cognovit. *Ad confir. dico* sanctos illos Patres loqui de homine redempto per Christum, & affirmare Christum venisse ut hominem, quæ redemerat in corpore & anima satiarat; hoc autem supponit illum venisse in peccati remedium: Cyrus autem solum intendit gratiam per Christum collatam esse copiosam ad renovandos nos, quantumvis pluries per præuaricationem excidamus ab illa.

Ad conf. *Secundo.* Ut plura simul argumenta Scotti Radæ & aliorum complectamur, sit argumentum. Ex Conclusione sequuntur sex magna inconuenientia; igitur non est tenenda. Antecedens probatur; Nam *primum* inconveniens est animam Christi gaudere de peccato Adæ, cum illius occasione fuerit prædestinata. Consequens est absurdum; ergo. Consequentia probatur: quoniam Anselmus libro primo *Cur Deus homo*, capitulo decimo octavo, ait: Homines non beatificari solum propter implendas ruinas Angelorum: quia aliæ animæ beatae gauderent de eorum ruina, cuius occasione ipsæ beatificarentur; ergo idem posset contingere animæ Christi, si fuisset prædestinata occasione peccati Adæ.

*Ad confir. negatur antecedens iam enim**Ad conf.**Secundum est: quia sequeretur animam**L 2 Chri-*

Christi gratias nobis agere debere, eo quod A propter nos ad beatitudinem absque meritis es-
set producta & vnta Deo, & nos essemus ea pre-
stantiores ac priores in intentione diuinâ: Con-
sequens autem hoc non est admittendum; ergo.
Sequela probatur: Quia Cyrillus lib. quinto The-
sauri, capitulo 3. contra quosdam hereticos alle-
rentes, Verbum diuinum fuisse à Deo produc-
tum, vt ipsum produceret creaturas, infert ex
illa opinione sequi prædicta inconvenientia; quia tunc (inquit) filius esset productus pro-
pter creaturas, ac proinde deberet illis gratias agere, quod propter eas esset productus, & tunc
essent creature prius à Deo volitae & filio præ-
stantiores; quia finis propter quem est prior &
præstantior: at idem fieri argumentum, si Verbi
Incarnationis propter nos, id est in peccati nostri
remedium est à Deo volita; ergo. **Tertium est;**
quoniam ex conclusione sequitur Adam & ce-
teros homines prius, quam Christus, fuisse præ-
destinatos: Consequens autem falsum est: quia
prædestinationis Christi causa est & exemplar nostra
prædestinationis, vt ait Augustinus; ergo:
Probatur consequentia; quia si Christus est præ-
destinatus in peccati nostri remedium, ante
Christi prædestinationem supponeretur in Deo
voluntas efficax & absoluta liberandi nos à pec-
cato; at hoc pertinet ad effectus nostræ præde-
stinationis, per quam nobis omnia beneficia
præparantur, per quæ nobis à Deo paratam con-
sequimur beatitudinem. **Quartum est** ex Irenæo
libro 7. capitulo 33. quoniam ex conclusione con-
sequens fieret, Deum ex amore minoris boni,
scilicet nostri remedij, maius bonus amans
scilicet Incarnationem filij, cum eam voluerit
vt nos à peccatis absoluere, alias eam minimè
volitus: Consequens autem repugnat recto a-
moris ordini; secundum quem minora bona
propter maiora diliguntur. **Quintum est:** quo-
niam alias Incarnatio Christi non esset per se
intenta ex primaria intentione Dei, sed per
accidens & occasionaliter ex secundaria inten-
tione Dei; ac consequens non est afferendum;
ergo: sequela probatur dupliciter. **Primo;** quia
testē Damaf. lib. 7. de Fide, capitulo 29. proposi-
tum corripondi aliquem non est de prima inten-
tionē Dei; quia supponit peccatum quod o-
ritur ex nobis, & Deus non ex se sed propter
peccatum ortum ex nobis vult nos corripare vt
poneamus; & ideo Cyrill. lib. 3. ad Reginas c.
de eo quod Christus est sanctificatus, dixit; Deum ex
prima intentione non fecisse medicinam, scili-
cet corporalem vel spiritualem; quia infirmi-
tas, quæ supponit ad medicinam, est ex vitio
Diaboli: at similiter si Deus solum propter peccati
remedium voluit Incarnationem; non cam
ex se ipso voluit, sed supposita ex nobis occasio-
ne peccati; ergo. **Secundo** probatur eadem con-
sequentia; quia si Deus ex se & ex prima inten-
tionē vellet Incarnationem in remedium pecca-
ti, non tantum vellet permissionem peccati, sed
etiam ex se ipso vellet ipsum peccatum, vt ma-
teriam tollendam per Incarnationem; nam qui
ex se vult aliquid, necessariò etiam ex se vult ea,
que per se sunt necessaria ad obiectum volitum
asseendum; sed ad remedium peccati præteriti
per se est necessarium præcessisse peccatum;
ergo. Minor verò principalis probatur **Primo:**
quia Incarnatio est supremum bonum inter
omnia creatura; ergo debet esse intentum à Deo
propter se. **Secundō** probatur ex Ruperto:
quia alias peccatum Adæ esset necessarium ad
supremum bonum vniuersi, scilicet Incarna-

tionem, quod non est dicendum. Et confir-
matur ac declaratur hoc; quia S. Doct. in i.p.
quest. 89. art. 1. probat, in statu innocentiae fu-
isse futuram hominum generationem, alioquin
(inquit) ad hoc bonum, quod est hominum
multiplicatio, peccatum fuisse necessarium,
quod est absurdum; ergo absurdius est afferere
peccatum Adæ fuisse necessarium, vt in mun-
do esset maius bonum, quod est Incarna-
tio.

Sextum inconveniens est; quia tunc ex par-
te nostra daretur causa reprobationis sufficiens,
cuius oppositum docet Apost. Rom. 9. dicens:
Antequam quicquam boni, vel mali egissent, &c.
dicitum est ex vocante, Jacob dilexi, Esau autem o-
dio habui. Sequela probatur: quia peccatum est
sufficiens causa reprobationis; at secundum pri-
mam conclusionem peccatum, est præsumum
ante nostram prædestinationem vel reproba-
tionem, cum sit præsumum ante prædestinationem
Christi, quæ prior est & causa nostræ præ-
destinationis, ac proinde prior est nostra repro-
batione.

Reffond. falsum esse antecedens: Ad probatio-
nem primi inconvenientis respondetur nullâ esse co-
sequentiam; quia deberet anima Christi, non
de peccato sed de misericordia Dei gaudere;

Cui ex peccato veluti ex occasione voluit Incar-
nationem: Ad probationem consequentie ne-
gatur etiam consequentia; quia non est simile:
Nam Ansel. aduersus eos argumentatur qui di-
cebant Deum homines & Angelos in numero
determinato prædestinasse; ita vt ille numerus
deficientibus Angelis deberet impleri ex homi-
nibus & non alio modo, adeò vt ex vi talis præ-
destinationis deficientibus Angelis finè nouo
Dei beneficio eligerentur homines; quam op-
inionem arguit Ansel. quia tunc (inquit) ho-
mines de ruina gaudenter Angelorum, non vt
erat peccatum sed vt erat occasio, vt finè nouo
beneficio beatificarentur: at in proposito no-
stro non ita contingit; quia posito peccato non
sequitur prædestinationis animæ Christi & Incar-
nationis absque nouo Dei beneficio; & ideo non
debet anima Christi de peccato hominis, sed
de misericordia Dei gaudere, quæ ex illo occa-
sionem accepit volendi Incarnationem. Secun-
dò dico Anselmum disputare aduersores
homines per se primò fuisse creatos ad sup-
plendum Angelorum ruinæ, quod si verum es-
set (inquit Ansel.) non minus esset hominibus
gaudendum de lapsu Angelorum, quam de sua
electione ad beatitudinem: & tandem proposi-
tam dubitationem resoluens ait; non posse negi;
debere homines de Angelorum ruina gaudere;
quia scire minimè posunt, an ad supplendum
Angelorum ruinæ, vel ad complendum nume-
rum electorum fuerint à Deo prædestinati; sed

Ecum, vt ante diximus, lapsus vnius, puta Adæ
non sit vera & sufficiens causa prædestinationis
alterius, puta Christi; sed misericordia Dei: fal-
sam esse patet illam consequentiam: si post præ-
sumum peccatum prædestinatus est Christus in
eius remedium potuit de hominis lapsu gau-
dere: ex illo enim antecedente tantum sequitur
potuisse, ac debuisse Christum secundum huma-
nitatem de misericordia Dei gaudere. **A**d
secundi inconvenientis probationem nego con-
sequentiam; ad cuius probationem dico Cy-
rillum loqui aduersus hereticos affirmantes
Verbum fuisse productū, vt instrumentū ordi-
natū ad productionē Creaturarū, vt ad finē prin-
cipalem

cipalem propter se amatum, & ita bene procedit A argumentum Cyrilli: Nos autem nihil tale docemus sed assertimus Christum esse finem principalem propter se amatum. *Ad tertij inconvenientis* probationem negatur illatio; ad cuius probationem dico, prædestinationem Christi in genere causæ materialis & finis cui, supponere voluntatem nostræ redemptionis, & tamen ipsam esse simpliciter priorem nostra, cum sit prior in genere causæ finalis propter se amata; immo vero licet nostra prædestination & redemptio fuerit prior in genere cause materialis & finis cui, non tamen adhuc in tali genere volitio redemptionis, & nostra prædestination intelligitur esse completa sed inchoata; quia tunc non intelligebatur Christus, per quem decreuit dare nobis Deus vniuersa ad beatitudinem necessaria. *Ad quarti inconvenientis* probationem dico, nullam esse consequiam, quia diligere aliquid propter finem cui, non est amare illud minus quam finem cui, non enim minus amamus Regem quam rusticum; cum tamen Regem diligamus propter rusticum vt finem cui. Incarnatio autem, vt ante diximus, volita est propter hominem vt finem cui. Secundò dico, referri nonnunquam maius bonum ad minus bonum vt medium ad finem, quando minus bonum non propter se & principaliter appetitur, sed propter bonum altius ac eminentius utrumque bono, ita vt id quod est maius bonum, sit finis tantum proximus & immediatus, non autem ultimus & principalis, & tunc maius illud bonum quod ordinatur ad minus, non amatur ex amore minoris boni, ad quod vt ad finem proximum ordinatur, sed ex amore alterius maioris boni ad quod tam maius quam minus bonum, vt ad ultimum finem ordinatur, exempli gratia: Dux exercitus propter parvum ac vilis oppidi expugnationem totum exercitum necis periculo prudenter exponit volens eius acquisitione proximæ Ciuitatis aut etiam totius Regni saluti consilere. Et mercatores multis periculis vitam exponunt propter comparandas diuitias, quas ad eiusdem vita conservationem & splendorem vt finem dirigunt ab eis intentum. Sic igitur in proposito Deus, Christum vt hominem secundum statum humilitatis ad humani generis redemtionem vt ad finem proximum ordinavit, volens hanc ipsam humani generis redemtionem in Christi gloria & diuinæ bonitatis manifestationem, vt finem principaliter intentum ordinari: quomodo etiam Angelos hominibus naturæ dignitate superiores Deus in eorum obsequia destinavit; nam, vt ait Apost. ad Hebr. 1. *Omnes sunt administratores spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis,* cuius tamen ministerij finis præcipuum est diuinæ maiestatis gloria & exaltatio, qua per Angelorum officia ex hominum salute resultat. Deus igitur Incarnationis mysterium amavit non ex hominis amore simpliciter loquendo, sed ex amore gloriae Christi & manifestationis sue bonitatis; sicut etiam non ex hominum amore sed ex amore gloriae & manifestationis sue bonitatis Christi amavit. *Ad quinti inconvenientis* probationem negatur consequentia: quoniam aliud est aliquid esse volitum per accidens & præter intentionem; aliquid vero non esse per se primò intentum sed ex occasione alicuius præsuppositi: Incarnatio non fuit volita per accidens sed in genere cause finalis propter se amata, quæ est finis gratia cuius cadit sub intentione Dei primaria, sed in genere causæ materialis & finis cui non fuit intenta per se primò sed supposita

B occasione peccati: Neque absurdum est, Deum hoc tantum modo Incarnationem voluisse; quia est Incarnatio redemptoris, quæ vt sic non potest esse volita nisi ex suppositione peccati; Nec eadem est ratio de penitentia; quoniam haec in omni genere cause & ex sui natura supponit peccatum; atque ideo non potest in aliquo genere causa prius intendi; mysterium autem Incarnationis etiam in carne passibili non præsupponit ex sua ratione peccatum; nam absque illo fieri potuisse; & ideo in genere causa finalis potuit illud Deus prius intendere quam peccati remedium: non tamen prius subsistendi consequentia fuit intentum; quia non fuit à Deo volitum nisi cum ordine ad hominis redemtionem. Ad primam minoris probationem dico, ex Incarnationis perfectione suprema deduci eam esse volibilem sine eo, quod illi non est necessariò connexum, & eam de facto volitam esse propter se in genere causa finalis principalis, non autem eam de facto volitam esse sine connexione ad peccati remedium: nam, vt ostendimus, libera Dei voluntas eam non voluit sine connexione prædicta: & per hæc etiam fatisit secundæ probationi. Nec est eadem ratio de multiplicatione hominum; quoniam, vt ait Caietanus 1. p. q. 98. art. 1. multiplicatio hominum propter suam bonitatem de facto fuit à Deo volita secundum se: quod diuina scriptura manifestè significat Genes. 1. Cum ait: *Vidit Deus quod esset bonum &c. faciamus hominem &c. crescite & multiplicamini, replete terram:* Incarnatio vero quamvis ex eo quod est maius bonum fuerit à Deo volibilis secundum se, ex scripturis tamen habemus eam non fuisse volitam, nisi cum ordine ad redemtionem. Secundò: quia quantitas sequitur naturam rei, & generatio hominis est volita secundum se sine occasione peccati; ideo etiam absque illo volita est multiplicatio eius. *Incarnatio vero nunquam à Deo volita fuit, nisi supposita volitione remedij peccati in genere causæ materialis & finis cui;* & ideo non est pars ratio. Ad probationem ultimi inconvenientis respondet Med. nullam esse consequiam, ad cuius probationem negat assumptum dicens; peccatum præsens & commissum non autem futurum esse causam reprobationis. Sed hanc responsionem merito rejicit Asturicensis pagina 735. quoniam ex ea sequetur nihilominus dari reprobationis causam; quia Theologi omnes affirmant, quod si Deus antequam reprobaret homines certò præscivit eos esse male vsuros sua vocatione & gratia, ex causa eos reprobauit & non ex mera voluntate sua.

E Respondet igitur alio modo prædictus author negando consequiam; quia licet illud peccatum ex se esset sufficiens causa reprobationis, non tamen Deus illud assumpit vt causam; alioquin Deus omnes reprobos propter originale peccatum damnasset; quod esse falsum constat ex eo, quod multis reprobis per baptismum remissum est originale peccatum, & ideo non potest in eis esse reprobationis causa.

Tertiò respondet nullam esse consequiam; nam vt detur causa reprobationis ex parte nostra, debet etiam dari causa non tantum damnationis, sed primi effectus reprobationis scilicet permissionis peccati propter quod damnatur homo; huius autem effectus causa nulla est ex parte hominis, sed Deus ex sua voluntate sine illius demerito voluit primam

permissionem, ex qua media hominis libera voluntate deficiente sequitur peccatum, & damnatio, & ideo non datur causa reprobationis ex parte nostra. Quartò resp. veram esse conséq. & ipsum consequens, si sermo sit de reprobatione positiva, ut ostendimus in prima parte, questione vigesima tertia, articulo quinto, in tertia Controversia. Ultimo dico, prædestinationem & reprobationem negatiuam esse priorem ordine intentionis permissione & præscienti peccati; sed hanc esse priorem in genere cause materiali; nec tamen sequitur peccatum hoc ordine præsum esse causam reprobationis negatiuę; atque adeo absoluę; quia quod primum est in intentione, primum habet locum in ordine ad actionem; mouet enim agens ad agendum. Deus itaque suę bonitatis manifestationem intendens quosdam voluit prædestinare, & quosdam alios voluit non prædestinare, & ob hanc causam voluit permissionem peccatorum qua posita vidiit peccata futura.

Tertia obitio.

III.

Quarta obitio.

I. Tho.

III.

A conclusioni contrariam tenuisse; sed Doctor hic non est in classe veterum Patrum numerandus, nec eius dicta magna sunt authoritatis. Ad rationem autem & verba D. Th. responderet Caietanus in diu loco dupliciter. Prima responso est: bona sunt duplicitis ordinis; quædam supponentia malum ut paenitentia, patientia, martyrium &c. quædam verò omnifariam bona: Et ad prima quidem bona necesse est esse mala: Ad secunda verò absurdum est asserere necessarium esse mala fieri: multiplicatio autem humani generis est de genere bonorum omniumque; pertinet enim ad ipsam perfectionem specificam; Incarnatio verò quamvis secundum se sit etiam bonum omniumque; & ideo simpliciter non oportebat eā occasionari ex peccato, ut tamen volita est à Deo & reuelata nobis est per scripturas & Sanctos, est de genere bonorum supponentium mala; quoniam reuelata est non nisi ut redemptrix captivorum & peccatorum. Secunda responso est: Aliud est loqui de qualitate boni, & aliud de quantitate; quamvis enim ad tale bonum possit opportunitum esse peccatum, non tamen ad tantum; quoniam si bonum aliquod extat absque peccato, inconueniens est, quod quantitas eius peccato indiget; sic autē est in proposito; quia multiplicatio generis humani supposito homine in statu innocentia dicit maioritatem boni stando infra limitem humanae bonitatis & non plus; Incarnatio autem filii Dei eleuat naturam in aliam boni rationem, & ideo dicit tale bonum quamvis maximum: multiplicatio verò dicit tantum bonum: vnde S. D. ait inconueniens esse tantum bonum consequi ex peccato. Ex quibus appetit, Radam haud sincerum in huius argumenti productione fuisse, cum duas & quæ firmas, ac euidentes Caietani solutiones consultò præterierit, quia nulla potuit eas sufficiēti aut etiā probabilitate confutare.

Alia eiusdem authoris argumenta ex Scoto desumpta & iam ante a Capr. Caiet. & alijs prænominiatis authoribus soluta prætermittimus: Vnum tamen pro cavillationibus evadendis adiuvatè, nimis non esse concedendum Christi Incarnationem esse bonum occasionatum; quia bonum occasionatum idem est, quod bonum per accidens seu à casu vel à fortuna: Incarnatio verò & humani generis reparatio à diuina prudenter per se fuit intenta, vt opus eius perfectissimum: dici tamen congruè potest sacrofandum Incarnationis mysterium diuinæ prouidentiae decreto non sive dispositum, nisi ex occasione peccati diuinam ad hoc misericordiam provocantis: neque tamen huius tanti mysterij bonitas ex occasione pendebat, sed cum per se sit quoddam bonum excellens, ac propter se ipsum amabile & appetibile, Deus illud esse voluit propter suę bonitatem, misericordiam, potentiam ac sapientiam manifestationem, tanquam finem ab eo principaliter intentum; peccati vero permissionem & humani generis redemptions ad virtutem & excellentiam tanti mysterij non solum hominibus sed etiam Angelis declarandam ordinavit, vt patet ex articulo præcedente; quamvis etiam alia ratione redemptio generis humani finis fuerit Incarnationis, vt ante diximus. Quapropter cause omnes quas ex scripturis & Patribus assignant opposite sententiæ defensores, permissionem ac præscientiam peccati presupponunt, & ex libero diuinæ voluntatis decreto connexionem habent cum redemptione generis humani, vt patet ex verbis Apost. ad Tit. ad Th. 3. 3. Apparuit benignitas, & humanitas Salvatoris nostri Dei,

Profert dictum Ruperti Abbatis ratione suffultum: is enim in libro de gloria Trinitatis ait: Si teste Augustino absurdum est dicere, Adam non peccante generationes hominum non sive fuisse furas, ac si propter homines, vt nascerentur, peccatum sive necessarium: quid de isto capite, & Rege omnium electorum Angelorum, electorum, & hominum sentiendum, nisi quod, & ipse maxime omnium necessarium non haberit peccatum, vt homo fieret ex hominibus delictis sue charitatis cum illis habitatus: Huic addit testimonium D. Thome in prima parte, questione nonagesima octava, articulo primo. Vbi proposito quæsto, num in statu innocentia sive generatio, si respondet. In statu innocentia sive generatio ad multiplicationem humani generis, alioquin peccatum sive valde necessarium, ex quo tantum bonum consequutum est. Et addit animam rationalem propter suam immortalitatem esse per se intentam a natura non tantum in specie, sed etiam in multiplicatione secundum numerum, & inde concludit hunc numerum animalium futurum, etiamsi non esset peccatum: At multò maius bonum est Incarnatio quam hominum propagatio; ergo illa futura esset etiam non existente peccato. Resp. Rupertum sententiam nostram

Dei, non ex operibus iustitiae, quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit, &c. Quibus verbis diuinæ benignitatis & humanitatis manifestationem cum reparatione generis humani coniungit.

Obiectio a.
lia.

Contra eandem Conclus. est hoc argumentum: Permissio peccati supponit Incarnationem fuisse voluntam; ergo non fuit volita in remedium peccati: Consequentia patet: quia si in remedium illius fuisse volita, prius cognosceretur peccatum ut existens vel futurum, & per consequens supponeretur permissio illius, sine qua non potest esse præsens vel futurum: Antecedens autem probatur; primò quia illa permissio peccati est volitio negandi auxilium conferendum per Christum, ut vitetur tale peccatum, sed auxilium conferendum per Christum nequit cognosci sine Christo; ergo. Secundò probatur idem antecedens; quia permissio peccati fuit volita ex voluntate Incarnationis; ergo: probatur antecedens: nam Incarnatio fuit volita; quia Deus voluit ex peccato elicere maius bonum, quām eslet vitatio peccati, ut docet S. D. hic ad quartum ex Augustino, immò Chrysostomus hom. de Adam & Eva ait; Deum permisisse peccatum Adæ propter multa bona, quæ debebat elicere ex illius permissione, sed summum bonum quod ex illo potuit elicere, fuit Incarnatio Christi, quia habuit maiorem infinitatem intensiū & extensiū, quām peccatum Adæ; ergo. Reff. nullam esse consequiam: ad probationem distinguo consequens: nam si intelligatur de permissione peccati, ut præcedente Incarnationem in genere cause finalis propter se intenta, falsa est consequentia. Si vero de permissione loquatur, ut priore in genere causæ materialis, admittit consequiam cum consequence; Nam supra concl. diximus Incarnationem Verbi fuisse voluntam post permissionem & præfusionem omnium peccatorum: permissio autem illa non fuit voluntas negandi auxilium efficax proueniens à Christo: Quoniam in eo statu tale auxilium non dabatur homini per Christum, neque in illo priori potuit esse volita peccati permissio ex voluntate Incarnationis redemptoris; nam vt ait Aug. lib. 2. Confess. c. 3. ad misericordiam Dei non pertinet velle permettere misericordiam ut misereatur, quod continget si Deus peccatum permissit ut per Incarnationem ex misericordia deleretur, sed volita fuit ea permissio ut seruaretur generalis prouidentia Dei sinens desicere causas desitibiles, & ut homo suam recognoscet imbecillitatem & ob alias similes rationes. Ad secundam probationem respondetur distinguendo sicut ad primam.

Contra eandem conclus. produci possunt quædam argumenta ex Suarezio; sed ex prænotatis E fatis remanent confutata; sicut etiam que produci possunt contra ultimam conclusionem.

Alia argumenta & solutiones vide apud expofitores supra nominatos; quibus tamen supra posita fundamenta satisfacent.

Vasq. singula Suarezij dicta huic nostræ coniunctioni contraria cum eorum rationibus & fundamentis diligenter examinat & ea esse falsa demonstrat; sed quædam inter arguendum minus solida & fortasse non vera commiscet; Nobis ea sufficient, quæ supra notauiimus.

Vide quæ nota Suarez circa responsiones argumentorum D. Th.

ARTICVLVS IV.

Vtrum principalius Christi Incarnatio facta fuerit ad tollendum peccatum originale, quam actuale.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod Deus 3. d. 1. q. 3. ar. principalius incarnatus fuerit in remedium a- 2. 6. q. o- ctualium peccatorum, quam in remedium originalis pufc. 10. ar. peccati. Quanto enim peccatum est grauius, tanto ma- 28 q. o- gis humanae salvi aduersatur, propter quam Deus est pufc. 11. ar. 23 q. o. incarnatus. Sed peccatum actuale est grauius, quam o- pufc. 43 ar. 21. riginale peccatum: minima enim pena debetur origi- Lib. 5. ca. 8. nali peccato: ut August. dicit contra Iulianum. Ergo 10m. 7. principalius Incarnatio Christi ordinatur ad deletionem ori- ginalis peccati.

Præterea, Peccato originali non debetur pena sen- sue, sed solum pena danni: ut in secundo habitum est. Lib. 2. sens. Sed Christus venit pro satisfactione peccatorum, pœ- diſt. 33 q. 2. nam sensus pati in cruce, non autem penam danni: a. 2. quia nullum defectum habuit diuine visionis, aut frui- tions. Ergo principalius venit ad deletionem peccati a- etualis quam originalis.

Præterea, sicut Chrysost. dicit in 2. de compunctione cordis, Hic est affectus serui fidelis, ut beneficia do- 1. lib. 2. inter mini sui, que communiter omnibus data sunt, quasi finem, & sibi soli prestantia reputet: quasi enim de se solo lo- quens Paulus ita scribit ad Gal. 2. Dilexit me, & tra- didit semetipsum pro me. Sed propria peccata nostra 2. lib. 1. in sunt actualia: originale enim est commune pecca- gl. or. in tum. Ergo hunc affectum delebemus habere, ut existi- menus eum, principalius propter actualia peccata ve- nisse.

Sed contra est, quod Ioan. 1. dicitur, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi, quod expo- nens Beda dicit, Peccatum mundi dicitur originale peccatum, quod est commune totius mundi.

Respondeo dicendum, quod certum est, Chris- 1. lib. 2. q. 81. tum venisse in hunc mundum non solum ad delen- dum illud peccatum, quod traductum est originaliter in posteris, sed etiam ad deletionem omnium peccatorum, quae postmodum superaddita sunt. Non quod omnia deleantur (quod est propter defectum hominum, qui Christo non inherent, secundum illud Ioan. 3. Venit lux in mundum: & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem) sed quia ipse exhibuit, quod sufficiens fuit ad omnium peccatorum deletionem. Vnde dicitur Rom. 5. Non sicut delictum, ita & donum: nam iudicium ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem. Tantò autem principalius ad alium peccati deletionem Christus venit, quanto illud peccatum maior est. Dicitur autem aliiquid maius dupliciter. Uno modo intensius: sicut est maior albedo, quæ est intensior. Et per hunc modum maius est peccatum actuale, quam origi- niale: quia plus habet de ratione voluntary, ut in secundo habitum est. Alio modo dicitur aliiquid ma- ius extensius: sicut dicitur maior albedo, quæ est in maiori superficie. Et hoc modo peccatum origi- niale (per quod totum genus humanum inficitur) est maius peccato actuali, quod est proprium singularis persona. Et quantum ad hoc Christus prin- cipalius venit ad tollendum originale peccatum: in- quantum bonum gentis diuinus, & eminentius est, quam bonum eni, ut dicitur primo Ethic. Lib. 1. Ethic.

Ad primum, ergo dicendum, quod ratio illa pro- cedit de intensa magnitudine peccati. 2. 2. circa fe- nem. 5.

Ad secundum dicendum, quod peccato originali in futura retributione non debetur pena sensus: pe- nalitates tamen, quas sensibiliter in hac vita patimur,

L 4 scis